

واکاوی نماهای ساختمان‌های مسکونی در جهت تبیین جامعه‌نمایشی (محدوده مورد مطالعه : محله سعادت آباد؛ منطقه دو تهران)^۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر واکاوی نماهای ساختمان‌های مسکونی محدوده مورد مطالعه (محله سعادت آباد منطقه دو تهران) جهت تبیین جامعه‌نمایشی و ارائه راهکار جهت خروج از آن و بهبود نماها می‌باشد. روش تحقیق آمیخته (کمی و کیفی) است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات، مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه است. ابتدا مفهوم جامعه‌نمایشی تبیین و عناصر پراهمیت نمای ساختمان مسکونی از دیدگاه صاحب‌نظران بررسی شد و نماهای ساختمان‌های مسکونی میان‌مرتبه در منطقه سعادت‌آباد تهران بر اساس تجربه حضور در فضای پژوهشگران در هر بخش از عناصر نما توسط دوربین عکاسی ثبت گردید. سپس با مصاحبه عمیق با اساتید معماری، عناصر نماهای منتخب واکاوی و شاخص‌های نمایشی شدن نماها با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا استخراج گردید. شاخص‌های به‌دست‌آمده به پرسشنامه‌ای تبدیل و به کاربران محیط داده شد و داده‌ها با آزمون فریدمن تحلیل گشت. نتایج نشان داد که در عنصر فرم؛ الگوی هویتی و در سطوح و اشکال؛ میزان و درصد سطوح، در عنصر مصالح؛ جنس و رنگ، در عنصر رنگ؛ تنوع رنگ‌ها؛ در خطوط نما؛ خطوط افقی و پیوستگی؛ در ملحق‌ات نما؛ عناصر و المان‌های هویتی، در تزئینات؛ تزئینات هویتی؛ در ورودی؛ طراحی نامتناسب، در بازشو؛ میزان و درصد بازشوها؛ در پیش‌آمدگی‌ها و فرورفتگی‌ها؛ ابعاد و اندازه؛ در عنصر خط آسمان مؤلفه هم‌ترازی و در عنصر بام بنا؛ فرم و طراحی نامناسب بیشترین پیامد منفی در جهت نمایشی شدن نمای ساختمان‌های مسکونی در منطقه سعادت آباد تهران را دارند. لذا در انتها راهکارهایی در جهت طراحی مطلوب نماها همسو با خروج از جامعه‌نمایشی معاصر در ایران و بهبود نماهای ساختمان‌های مسکونی پیشنهاد گردید.

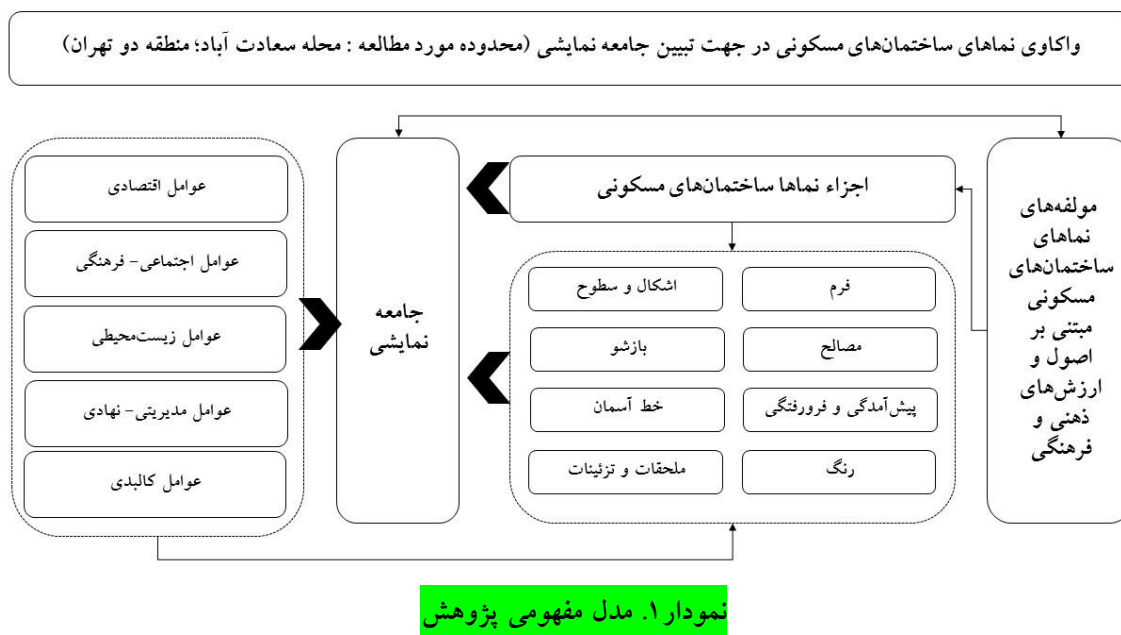
واژگان کلیدی: نمای شهری، عناصر نما، ساختمان مسکونی، جامعه‌نمایشی، سعادت آباد

^۱ این مقاله در راستای رساله دکتری در رشته معماری فاطمه حقگو با عنوان "تبیین مؤلفه‌های مؤثر بر بهبود نماهای شهری تهران - محدوده مورد مطالعه : محله سعادت آباد منطقه دو تهران" می‌باشد.

نمایش، تزئین اضافه شده‌ای بر جهان واقعی نیست، بلکه قلبِ غیرواقعیت‌گراییِ جامعه واقعی است. تحت تمام اشکالِ ویژه‌اش، خواه اطلاع‌رسانی باشد یا ترویج، تبلیغ باشد یا مصرفِ مستقیمِ سرگرمی‌ها، نمایش، الگوی کنونیِ زندگی اجتماعی غالب را تشکیل می‌دهد. به دیگر سخن، نمایش، تصدیقِ همه جا حاضر انتخاب از قبل شده‌ای در تولید و مصرفِ منتج شده از آن است. شکل و محتوای نمایش به گونه یکسان توجیه تام شرایط و اهداف نظام‌اند (Debor, 1401:57). در ارتباط با معماری آنچه اهمیت دارد این است که سواد عمومی جامعه نسبت به معماری چندان تعریفی ندارد، چرا که تنها سلیقه آن‌ها در سطح کارهایی عامه پسند و چه بسا مبتذل و پیش پا افتاده، پایین آمده است. اصطلاح عامه پسند از آنجایی که توجه عموم مردم را جلب می‌کند اصطلاح بی ربطی نیست، اما به هر حال نباید فراموش کرد که مبنای شکلگیری معماری نمایشی نه سلیقه عمومی، بلکه سلیقه لوکس و تجملی بخش خاصی از طبقه مرفه جامعه ایرانی است، آنچه در این بین نامطلوب است؛ آن است که زمین و فضا در یک معماری به کالای مصرفی‌گران قیمت تبدیل شده که سبب گسترش جامعه به سمت نمایشی شدن گشته است. در حوزه طراحی نمای ساختمان‌های مسکونی در ایران نیز می‌توان گفت معماری جای خود را به «نمایش» داده است و برای کارکرد مسکن معاصر نتوانسته آنچنان که باید، با توجه به ساختارهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی حاکم بر جامعه امروزی؛ خود را متناسب و معاصر سازد (Yousefi et al, 1398:296) و از این رو تولیدات معماری امروزی مخاطب را به فکر فرو نمی‌برد و خود تفسیر و تاویل عمیقی را نمی‌پذیرد و با استفاده از کلیشه‌های رایج باعث می‌شود که هیچ تجربه یگانه‌ای در مخاطب پدید نیاید؛ با این وجود در فرم و محتوای خود از نشانه‌های رایجی که بازار یا قدرت سیاسی می‌پسندد، استفاده می‌کند و همواره در تایید وضع موجود به بازار خود می‌اندیشد؛ طبیعی است برای اینکه آسان فهم و عامه پسند باشد، به احساساتی گری و زرق و برق‌گرایی داشته باشد و از دنیای پرتنش و بی ثبات یک اثر هنری خود را دور نگه دارد (Clark, 2016:71)، براین اساس است که معماری امروزی ایران وجهه نمایشی به خود گرفته است و جامعه ایرانی به جامعه نمایشی در حال تبدیل شدن است (Askari and Fathi, 1400:105). یکی از اجزاء معماری در مواجهه با جامعه نمایشی، نمای ساختمان‌ها است. با توجه به آنکه ساختمان‌های مسکونی بیشترین ساختمان‌های ساخته شده هستند، از این رو کالبد و نمای این ساختمان‌ها تحت تاثیر اولیه در نمایشی شدن واقع می‌شود.

نمای ساختمان، مهم ترین عنصری است که معماری آن را بیان می‌کند (Tavassoli, 2022: 81) و یکی از مهم ترین اجزای بصری شهر می‌باشد (Mutlu Danaci, kiran, 2020:223). نمای هر ساختمان در مجموعه شهری که در آن حضور دارد مؤثر است و این تاثیر را به بدنه خیابان‌ها یا میدان‌ها که در آن قرار گرفته است، انتقال می‌دهد. در واقع نمای شهری متشکل از بناهای شهری است. بنابراین وقتی که از دید معماری با این کلمه برخورد می‌کنیم، اشاره مستقیمی به نمای ساختمان‌ها داریم (Pakzad, 2021). بنابراین موضوع نمای شهری با توجه به تأثیرگذاری بر کیفیت بصری فضای شهری و برقراری ارتباط مداوم با شهروندان، بسیار حائز اهمیت می‌باشد. از طرفی دیگر عوامل بسیاری همچون شرایط اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، آموزشی حاکم بر جامعه و همچنین عوامل انسانی نظیر مدیران شهری، سرمایه گذار، کارفرما و طراحان و نیز شرایط زمانی و مکانی موجود به همراه موارد بسیار

دیگری در بحث نما و جداره‌های شهری مؤثر می‌باشند و این امر نشان از گسترگی و وسعت موضوع دارد. همچنین مسائل و مشکلات کنونی مرتبط به موضوع نماها شامل به کارگیری طبع طراح، خواسته‌های کارفرما و مالک، مداخله‌های غیرتخصصی، عدم آگاهی به اصول و عناصر طراحی نما، خلاء ضوابط و قوانین سیستماتیک، ضعف راهکارهای مدیریت شهری، وجود رویکردهای متفاوت در ارزیابی طرح‌ها، مشکلات آموزشی، حکمت فرهنگ بساز بفروشی و ارجحیت منافع اقتصادی، ضعف فنی سازندگان، عدم حضور مهندسان حاذق در طراحی، نبود نظارت مؤثر، ضعف در شناسایی فرهنگ خودی و نفوذ فرهنگ بیگانه، سبک جدید زندگی و نوگرایی و فرهنگ ناشی از آن، التقاط سبک‌های معماری، تحولات در مواد و مصالح، سرعت پیشرفت تکنولوژی، تکنیک‌های فنی متفاوت، سرعت در ساخت و ساز و ... می‌باشند. با توجه به موارد مطروحه تأثیر و اهمیت موضوع نما مشهود می‌باشد. از این‌رو نگاهی همه جانبه به بحث نما نیازمند بررسی و تحقیق گسترده می‌باشد؛ پس با توجه به هدف پژوهش در این تحقیق سعی شده است در ابتدا ضمن تعریف مفهوم نما و نمای شهری با عنایت به تأثیر بر کیفیت فضاهای شهری، به بررسی عناصر پراهمیت نمای ساختمان‌های مسکونی بر اساس دیدگاه صاحب‌نظران پرداخته و نماهای ساختمان‌های مسکونی منطقه سعادت آباد تهران را به عنوان منطقه ای نوظهور با بافتی جدید در هر بخش از عناصر نما از طریق مصاحبه عمیق با اساتید مورد واکاوی قرار گیرند. از آنجایی که یکی از راه‌های ارائه راه حل برای آینده نماهای ساختمان‌های مسکونی و بهبود وضعیت وضع موجود، درس‌آموزی از تجربیات می‌باشد؛ پس در این پژوهش به واکاوی نماهای ساختمان‌های مسکونی موجود در سطح محدوده مورد مطالعه جهت ارائه راهکارهایی در راستای طراحی مطلوب نماها همسو با خروج از جامعه نمایشی معاصر در ایران و بهبود کیفیت نماهای ساختمان‌های مسکونی منطقه سعادت آباد پرداخته می‌شود.

امروزه موضوع ساماندهی نماهای شهری یکی از مهم‌ترین مسائل معماران و طراحان شهری می‌باشد. بنابراین در زمینه نماها و جداره‌های شهری پژوهش‌های مختلفی صورت گرفته است و اکثر این پژوهش‌ها در پی یافتن راه حل‌هایی جهت بهبود نماهای شهری انجام شده است. از این رو به پیشینه‌هایی در رابطه با نماهای ساختمان‌های مسکونی پرداخته شده است و در ابتدا پیشینه‌هایی که به کلیت نماها پرداخته‌اند تبیین شده است و در ادامه عناصر

کالبدی نماها بیان شده است: Hashemi Kashani and Pazhouhanfar (۲۰۲۳) در مقاله‌ای با عنوان "نقش ویژگی‌های فیزیکی نمای ساختمان ترجیحی بر پیچیدگی بصری درک شده: یک آزمایش انتخاب گسسته" به دنبال ارزیابی پیچیدگی بصری درک شده نماهای ساختمان شهری از نظر ویژگی کالبدی در سطوح مختلف بودند و با استفاده از روش کمی و ابزار محاسباتی بیان نمودند که تمام ویژگی‌های فیزیکی نمای ساختمان ترجیحی بر اساس پیچیدگی بصری درک شده برای سه ویژگی قابل توجه است: سبک معماری، رنگ و اندازه پنجره به دیوار. نمای تزئینی با خطوط منحنی، پوشش گیاهی، سبک کلاسیک، تضاد بین مصالح، و همچنین پنجره‌های عمودی ویژگی‌های مفصل بندی و تزئینی بیشترین اهمیت را در پیچیدگی بصری درک شده داشتند. نتایج این مطالعه می‌تواند به برنامه ریزان، معماران و طراحان شهری در طراحی نما با ترجیحات عمومی تر و کاهش آلودگی بصری شهرها کمک کند.

khatami and Bojari (2020) در مقاله‌ای با عنوان "تحلیل چالش‌های نماهای شهری تهران در سده اخیر" به بررسی سیر تحول نماهای شهری تهران در سده اخیر بر اساس مشخصات ظاهری و عوامل زیرلایه هر دوره به صورت جداگانه پرداخته و سپس تدابیری جهت بهبود نماهای شهری در چهار بخش اصلاح نظام آموزشی، بهبود مدیریت شهری، آموزش و فرهنگ سازی عمومی و اصلاح اسناد فرادست و قوانین ارائه نموده‌اند. Kakavand, Habib and Taleghani (2019) در مقاله‌ای تحت عنوان "تحلیل و ارزیابی طراحی معماری نماهای شهر تهران به منظور تبیین نظام جامع و پاسخگو"، عواملی چون: مبانی نظری، کمیته‌های تخصصی در سطح مناطق که موضوع هدایت و راهبری طراحی نماهای شهری را بر عهده دارند، برنامه اجرایی و زیرساخت اطلاعات مکانی و کمیته عالی مدیریت، برنامه‌ریزی و پایش و همچنین پاسخگویی، مشارکت و کنترل عملکرد را به عنوان نظام جامع طراحی معماری نما معرفی می‌نمایند (Kakavand et al, 2020: 581) فردپور و همکاران در مقاله‌ای با عنوان "خوانش طرح واره نمای ساختمان‌های شهری معاصر تهران در دوره پهلوی اول و دوم" در پی وحدت و انسجام بخشی به نمای ساختمان‌ها از طریق مراجعه به آثار ارزشمند میراث معاصر ایران در دوران پهلوی اول و دوم می‌باشد و در نهایت عامل ایجاد ارتباط و تعامل با مخاطب را غنای طراحی موجود در نماهای مورد مطالعه معرفی می‌نمایند (Fardpour et al, 2021:149). دومینیک لقمیر و همکاران از آنجایی که ظاهر یک نما لزوماً مطابق با کاربری واقعی ساختمان نیست، نیاز به چنین مطالعه‌ای را ضروری دانسته و در مقاله خود یک رویکرد برای طبقه بندی تصاویر نمای ساختمان به پنج گروه کاربردی مختلف (تجاری، مسکونی، مختلط، با کاربری ویژه و در حال ساخت) با استفاده از شبکه‌های عصبی کانولوشن (CNN) ارائه می‌نمایند (ارائه‌ای انتزاعی – ادراکی از قرارگیری فضای مثبت و منفی که در نمای ساختمان ایجاد می‌شود) (Laupheimer et al, 2018:177). Mahanfar et al.

(2021) در مقاله ای تحت عنوان " ارزیابی مؤلفه‌های زیبایی شناسی نما در بناهای شاخص اداری شهر تهران در سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۴۰ از نگاه طراحان و مردم عادی" اظهار می‌دارد که متغیر بعد فرهنگی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده مقوله زیبایی شناختی ابنیه‌ها می‌باشد و متغیر بعد اقتصادی در رتبه دوم و متغیر بعد فناوری در رتبه سوم، قدرت پیش‌بینی را در مدل دارا می‌باشند. Golipoue et al (۱۴۰۲) در مقاله‌ای با عنوان " راهکارهای ارتقاء کیفیت نمای بناهای مسکونی شهر تهران" به دنبال دستیابی به راهکارهای ارتقاء کیفیت نمای بناهای مسکونی شهر تهران و با توجه به تجربه شکل‌گیری کمیته‌های نما در یک دهه‌ی اخیر، بودند و برای رسیدن به این مهم از روش کیفی و راهبرد تحلیل محتوا از طریق مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته با افراد تأثیرگذار استفاده نمودند و نتایج نشان داد که نشگران مؤثر با توجه به سطح تأثیرگذاری و عملکردی در دو دسته‌ی مدیریت شهری (تصمیم‌گیری، تصمیم‌سازی و اجرایی) و ذی‌نفعان فراگیر (زمین، طراحی، ساخت و ساز، عمومی) دسته‌بندی شدند. عوامل مؤثر بر نمای ساختمانهای مسکونی به ترتیب اهمیت شامل « اسنادی»، « مدیریتی و حقوقی»، « اجتماعی»، « طراحی (طراحان)»، « فناوری»، « نظری»، « اقتصادی» و « اجرایی» می‌باشد و می‌تواند در برنامه‌ریزی، طراحی، مدیریت و تصمیم‌گیری و ارزیابی کیفیت نمای بناهای مسکونی مورد توجه قرار گیرد (Golipoue et al, 1402). Tahmasabi Fard and colleagues (1401) در مقاله ای با عنوان " مقایسه و اولویت‌بندی تأثیر اجزاء نمای ساختمان در اغتشاش بصری تک نما و جداره‌های شهری (نمونه موردی: منطقه ۴، ۱۴ و ۱۵ شهر تهران)" به دنبال تبیین جایگاه اجزاء معماری نما و تأثیر آنها در ایجاد اغتشاش بصری و مقایسه تأثیرات در جداره و تک نما هستند و بیان داشتند که میزان تأثیر معیارها در ایجاد اغتشاش بصری جداره و تک نما متفاوت است و شاخص‌های متفاوتی از اجزاء تک نما و جداره، در ایجاد اغتشاش بصری تأثیرگذارند. با تحلیل نتایج توسط آزمون فریدمن مشخص گردید که خطوط در جداره با امتیاز ۵/۲۸ و الحاقات در تک نما با امتیاز ۵/۲۰. بیشترین میزان تأثیر را در ایجاد اغتشاش بصری دارند. همچنین در جداره و تک نما درب کم‌ترین تأثیر در ایجاد اغتشاش بصری را دارد. Amanpour et al. (2019) در مقاله‌ای با عنوان " بررسی تناسب هندسی نمای ساختمان های مسکونی مدرن تهران با توجه به زیبایی بصری در راستای بهبود طراحی شهری " با هدف تدوین ضوابطی برای طراحی نماهای مسکونی مدرن با تکیه بر استخراج تناسبات هندسی که منجر به زیبایی نما گردد، بیان می‌کند که بهره‌وری از تناسبات هندسی شرط لازم جهت زیبایی یک نما بوده ولی به تنهایی کافی نمی‌باشد (Amanpour et al, 2021, 851). الهالوانی و همکاران به بررسی تغییرات نماهای شهری به دلیل تغییر شکل عناصر تکرارشونده (به عنوان مثال پنجره‌ها در موقعیت‌های باز و بسته) پرداخته‌اند و جهت رسیدن به الگویی منظم از بین عناصر تکراری یک الگوریتم نیمه اتوماتیک برای تجزیه و تحلیل تصاویر نماها ارائه می‌نمایند (AlHalawani et al , 2013,2). Abedi (2012) در کتاب «نما نیاز فراموش شده» در مجله معماری فرهنگ بیان نمود که اجزا نما عبارتند از: پهنه نما، سطوح شفاف و کدر، ورودی، سطوح خالی، خطوط نما، بالکن، کنسول یا پیش‌آمدگی، الحاقات نمای بدنه‌های شهری. با بررسی مطالعات صورت گرفته که اکثر آنها به ابعاد ظاهری و زیبایی و همچنین محتوایی پرداخته‌اند، این نکته دریافت شد که پرداختن به تبیین جامعه‌نمایشی و بهبود نماهای ساختمان‌های مسکونی منطقه یا محدوده‌ای خاص به صورت جداگانه جهت ارائه راهکار برای بهبود وضعیت کمتر مورد توجه و کندوکاو قرار گرفته است. بنابراین در پژوهش حاضر چالش‌های نماهای موجود سطح محدوده مورد مطالعه تحلیل و بررسی می‌گردد و بر اساس آن راه حل‌های طراحی ارائه می‌گردد.

جدول ۱. پیشینه، (نگارنگان، ۱۴۰۲).

حوزه‌های پیشینه	نویسندگان	عنوان	بیانیه ها
نماهای شهری	اخنامی و بوجاری	تحلیل چالش های نماهای شهری تهران در سده اخیر	مشخصات ظاهری نماها اصلاح نظام آموزشی، بهبود مدیریت شهری، آموزش و فرهنگ سازی عمومی و اصلاح اسناد فرادست و قوانین
	کاکاوند، حبیب و طالقانی	تحلیل و ارزیابی طراحی معماری نماهای شهر تهران به منظور تبیین نظام جامع و پاسخگو	مبانی نظری، کمیته‌های تخصصی در سطح مناطق که موضوع هدایت و راهبری طراحی نماهای شهری را بر عهده دارند، برنامه اجرایی و زیرساخت اطلاعات مکانی و کمیته عالی مدیریت، برنامه ریزی و پایش و همچنین پاسخگویی، مشارکت و کنترل عملکرد را به عنوان نظام جامع طراحی معماری نما
	فردپور و همکاران	خوانش طرح‌واره نمای ساختمان‌های شهری معاصر تهران در دوره پهلوی اول و دوم	وحدت و انسجام بخشی به نمای ساختمان‌ها عامل ایجاد ارتباط و تعامل با مخاطب، غنای طراحی موجود در نماها است.
	دومینیک لفمیر □ و همکاران	شبکه‌های طبقه بندی کاربری ساختمان‌ها از خیابان	طبقه بندی نماها به صورت تجاری، مسکونی، مختلط، با کاربری ویژه و در حال ساخت با استفاده از شبکه‌های عصبی کانولوشن
عناصر کالبدی نما	ماهان فر و همکاران	زیایی مؤلفه‌های زیبایی‌شناسی نما در بناهای شاخص اداری شهر تهران در سال‌های ۱۳۹۰- ۱۳۴۰ از نگاه طراحان و مردم عادی	بعد فرهنگی قوی‌ترین پیش بینی کننده مقوله زیبایی شناختی ابنیه‌ها می‌باشد و متغیر بعد اقتصادی در رتبه دوم و متغیر بعد فناوری در رتبه سوم، قدرت پیش بینی قرار دارد.
	طهماسبی فرد و همکاران	مقایسه و اولویت‌بندی تأثیر اجزاء نمای ساختمان در اغتشاش بصری تک نما و جداره‌های شهری (نمونه موردی: منطقه ۴، ۱۴ و ۱۵ شهر تهران)	از میان الحاقات، مصالح، پنجره، فرم و حجم، سبک و تزیینات، خطوط و درب در ایجاد اغتشاش بصری جداره و نما، خطوط و الحاقات تأثیر بیشتری در اغتشاشات دارند.
	امان پور و همکاران	بررسی تناسب هندسی نمای ساختمان‌های مسکونی مدرن تهران با توجه به زیبایی بصری در راستای بهبود طراحی شهری	بهره وری از تناسب هندسی شرط لازم جهت زیبایی یک نما بوده ولی به تنهایی کافی نمی‌باشد.
	لهلاوانی ³ و همکاران	بررسی تغییرات نماهای شهری به دلیل تغییر شکل عناصر تکرارشونده	پنجره‌ها در موقعیت های باز و بسته جهت رسیدن به الگویی منظم از بین عناصر تکراری یک الگوریتم نیمه اتوماتیک برای تجزیه و تحلیل تصاویر نماها وجه حائز اهمیت است.
عابدی		نما نیاز فراموش شده در مجله معماری فرهنگ	اجزا نما عبارتند از : پهنه نما، سطوح شفاف و کدر، ورودی، سطوح خالی، خطوط نما، بالکن، کنسول یا پیش‌آمدگی، الحاقات نمای بدنه‌های شهری

مبانی نظری تحقیق

نمایش و پدیده جامعه نمایشی

تمام زندگی جوامعی که در آن‌ها مناسبات مدرن تولید حاکم است به صورت انباشت بی کران از نمایش‌ها تجلی می‌یابد. هرآنچه مستقیماً زیسته می‌شود، در هیئت بازنمودی دور شده است و تصاویری که از این و آن جنبه زندگی کنده شده است در مجرای مشترکی ممزوج می‌شوند که در آن وحدت این زندگی دیگر نمی‌تواند برقرار گردد و تخصصی شدن تصاویر جهان در جهان خود مختار گشته تصویرجامه عمل می‌پوشد که در آن چیزهای دروغین به خود دروغ می‌گویند (Corrigan, 1397:132). نمایش در کل به عنوان وارونگی ملموس زندگی، روند خود مختار چیزهای غیر زنده است. همچنین نمایش توانان به صورت خود جامعه جزئی از جامعه و ابزار یکپارچه‌سازی آن نمودار می‌شود. به حیث خود جامعه، نمایش صریحاً شاخه‌ای است که هر نگاه و هر آگاهی را متمرکز می‌کند و یکپارچگی که به انجام می‌رساند، چیزی جز زبان رسمی جدایی سازی تعمیم یافته نیست. لذا نمایش نه مجموعه

ای از تصاویر، بلکه رابطه ای است اجتماعی میان اشخاص که از طریق تصاویر واسطه‌ای شده است (Ollion,2018:234). به طور کلی نمایش چیزی است که از حیطه فعالیت انسان‌ها و بازنگری و تصحیح اعمالشان خارج است. نمایش ضد دیالوگ است و هرکجا بازنمودی مستقل هست و بازسازی می‌شود و وارث تمام ضعف طرح فلسفی غربی است که درکی از فعالیت زیر سیطره مقولات دیدن بوده است؛ همچنان که بنیان نمایش بسط بی وقفه عقلانیت تکنیکی مشخصی است که از همین اندیشه نشات می‌گیرد. ضمن اینکه نمایش فلسفه را واقعیت نمی‌بخشد بلکه آن را فلسفی می‌کند (Ozibilginetal,2019: 142). در این راستا مفهوم نمایش و جامعه نمایشی تنوع گسترده‌ای از پدیده‌های ظاهری را وحدت و توضیح می‌دهد. تنوع و تباین این پدیده‌ها ظواهر آن ظاهر اجتماعاً سازمان یافته ای هستند که خود باید در حقیقت کلی‌اش بازشناخته شود. نمایش چون بر اساس اظهارات خودش در نظر گرفته شود، تصویق ظاهر و تصدیق هرگونه زندگی اجتماعی، انسانی، به مثابه ظرف است. اما نقدی که به حقیقت نمایش می‌رسد، نمایش را به مثابه نفی مرئی زندگی، کشف می‌کند. نمایش چیزی جز معنا و راستای تمامی کردار یک شکل‌بندی اقتصادی - اجتماعی و برنامه‌ریزی زمانی‌اش نیست؛ یعنی برهه‌ای تاریخی است که حاوی انسان است و به صورت غیر قابل بحث و دست‌نیافتنی نمودار می‌گردد. تنها حرفش این است که: آنچه ظاهر شود خوب است، آنچه خوب است که ظاهر می‌شود. از این رو رفتاری که اصولاً نمایش مطالبه می‌کند، پذیرش منفعلانه‌ای است که پیشاپیش باشیوه ظاهرشدن بی دلیل خود، با در آوردن ظواهر به انحصارخود، عملاً کسب کرده است (Katz-Gerro& Sullivan,2020: 58). لازم به بیان است که آنچه مشخصه جامعه نمایشی است، جهان شمولی حوادث در ارتباط جمعی است. کلیه اطلاعات سیاسی، تاریخی و فرهنگی به شکل یکسان، به گونه‌ای کم اهمیت و در عین حال معجزه آسا، در قالب حوادث در یافت می‌شوند. از این رو ویژگی مهم و یگانه این رویکرد، اولاً در تأکید بر محیط ساخته شده و ثانیاً بر رویکرد فرهنگی-اجتماعی نهفته است (Ollion,2018: 235).

رویکرد جغرافیایی

در این رویکرد، شهر به مثابه یک واقعیت جغرافیایی تعریف می‌شود. مفهوم جغرافیایی در اینجا مفهومی فضایی، کالبدی و در نهایت طبیعی است. شهر در این تعریف حاصل رابطه‌ای است که انسان با طبیعت و محیط پیرامون به وجود می‌آورد، به گونه‌ای که شهر را می‌توان محیطی انسان‌ساخت تعریف نمود. انسان در شهر برای ارضای نیازهای خود در بستری از دگرگونی‌های معنایی (نمادین)، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی فضا را دگرگون می‌کند. این دگرگونی از خلال فرآیند تخریب و ساختن انجام می‌شود که این فرآیند هرگز متوقف نخواهد شد. حال با توجه به این تعریف در پژوهش حاضر، در ابتدا به تعریف مفهوم نما به عنوان دستاوردی انسان‌ساخت پرداخته شده است.

نما به عنوان جزئی از فضای شهر

فضای شهری در معنای کلی، تمام ساختمان‌ها، اشیا و فضاهای محیطی شهری و نیز افراد، رویدادها و روابط میان آنها را در بر می‌گیرد (madani pour , 2017: 4). در میان فضاهای شهری، خیابان یک گذرگاه عمومی است که ساختمان‌ها، دیوارهای آن را تشکیل می‌دهند و جذابیت زیباشناختی آن از فضایی است که در چشم‌انداز خیابان و بناهای وابسته به آن آفریده می‌شود (whittik , 2010). نما یکی از مؤثرترین عناصر تاثیرگذار بر کیفیت فضاهای

شهری است که اصلاح آن می‌تواند به بالا رفتن کیفیت منظر عینی شهر منجر شود (khak zand el at , 2014:16).

نمای هر ساختمان مؤثر از بستر و زمینه شهری است که در آن حضور دارد بدین طریق تعریف‌کننده فضای شهری بوده و از حساسیت و اهمیت زیادی برخوردار است (Buchanan, 1998). به طور کلی نما در مفهوم عام عبارت است از نشان، نمودار، مظهر، صورت، ظاهر، آنچه در معرض دید و برابر چشم است، یعنی آنچه از سوی بیرون دیده می‌شود. نما به مفهوم آنچه در متون تخصصی موردنظر است، به معنی منظره خارجی ساختمان آنچه از فضای شهری دیده می‌شود، به کار گرفته می‌شود (Tabatabaei, 2022) و منظور از نما، جبهه خارجی ساختمان است که از لحاظ معماری جلو ساختمان می‌باشد و گاه با جزئیات پرتکلف معماری از جبهه‌های دیگر ساختمان متمایز شده است (Harris, 2014: 437). نما، چهره ساختمان است که قابلیت بیان عملکرد و اهمیت آن را دارد (Krier, 1997: 50). از این رو طراحی نمای ساختمان بیش از دیگر عناصر تشکیل دهنده ساختمان بر اصول ارزش‌های ذهنی و فرهنگی به اصطلاح غیرمادی مبتنی است (Safamanesh, 1994). در واقع بخش مهمی از تصویرپردازی هنرمندان معمار و هنرهای تجسمی در نما تحقق می‌یابد (Memarian, 2015:176). نما می‌تواند به لحاظ ویژگی‌های صوری، عملکردی و نمادین مورد تحلیل قرار گیرد. برای این تحلیل، نمای خارجی شامل سه بخش اصلی افقی که عبارتند از: پایه، سکو یا طبقه همکف، منطقه میانی یا طبقه اصلی و سقف یا اتاق زیرشیروانی در نظر گرفته می‌شود. می‌توان گفت یک ساختمان شامل سه بخش اصلی است: فونداسیون یا پایه که ساختمان را با زمین یا سنگفرش ارتباط می‌دهد. در وسط ردیفی از پنجره‌ها قرار دارد و قسمت سقف که ساختمان را با سیلوئت به آسمان متصل می‌کند. پایه اتصال ساختمان به سنگفرش خیابان بخشی از نما است که اغلب توسط بیننده دیده می‌شود (Moughtin el at, 1999). هر نما به نوعی بیانگر شرایط ساکنین خود، وضعیت اجتماعی و فرهنگ آنان است. فرم معماری نما، مصالح به کار رفته در آن و ترکیب اجزا و ارکان نما به نوعی بیانگر سلیقه فرهنگ و جایگاه اجتماعی مالکین بنا است (Pakzad, Souri, 2017). در جدول ۲ مفهوم نما از دیدگاه صاحب نظران ارائه گردیده است.

جدول ۲. (مفهوم نما نگارندگان. ۱۴۰۲)

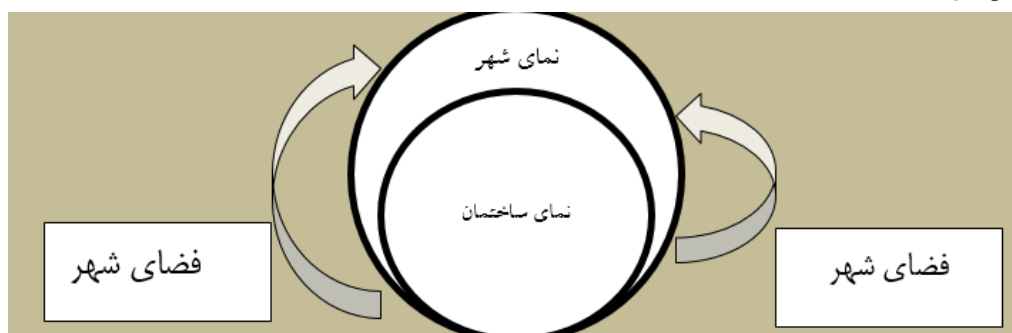
Table 2. The concept of faced

لینج	لینج ضمن اشاره به اهمیت نما به ارائه معیارهایی برای نما و ظاهر خوب می‌پردازد. این معیارها عبارتند از تهییج، تنوع، قابلیت شناسایی، خاطره انگیزی، سرزندگی، هویت، تصویرپذیری، خوانایی، انعطاف پذیری، سادگی، وضوح، چیرگی بخشی از فرم، تطابق با محیط، معنی داری و آموزندگی (Lynch, 2016).
کریر	نما، چهره ساختمان است که قابلیت بیان عملکرد و اهمیت آن را دارد. ترکیب یک نما با در نظر گرفتن نیازهای عملکردی (پنجره ها، درهای بازشو، سایه بان و سطح مسقف) اساساً باید به دنبال خلق یک کلیت هماهنگ به وسیله تناسبات خوب، وزن های عمودی و افقی، مصالح، رنگ و عناصر تزئینی باشد (Krier, 1997,50).
توسلی	نمای مطلوب را نمایی می‌داند که دارای نظم، وحدت و ترکیب، مقیاس، تناسب و هماهنگی باشد. سادگی، وجود عنصر نشانه، تعادل، مجاورت، هماهنگی، تقارن، تداوم و پیوستگی فضایی، محصوریت، تباین و قلمرو دیگر اصولی است که وی برای طراحی فضا معرفی می‌نماید (Tavassoli, 2015,131).
صفامنش	نمای ساختمان‌ها به صورت یک صفحه نمایش ترکیبات معماری ظاهر می‌گردد. ترکیب های معماری حاوی نوعی معنا هستند و از این رو قادرند که خیال آدمی را تحریک نمایند و با وی ارتباط برقرار کنند (Safamanesh, 1994)
پاکزاد	نما حدفاصل درون و بیرون بناست و به عنوان عنصری سه بعدی، محل تلاقی ویژگی‌ها و جنبه های خصوصی، معماری بنا و جنبه های عمومی و شهری است (Pakzad, 2003,54).

حال یکی از مضامین نما، نمای شهری است که از مجموعه نماهای مشرف به فضاهای عمومی به دست می‌آید (Pakzad, 2021). نماهای شهری ترکیبی از اجزایی هستند که هر کدام پیامی را منتقل می‌کنند (Moles,

(2019). به مجموع نمای ساختمان‌ها در مجاورت یکدیگر بدنه گفته می‌شود. هر نما شکلی است در زمینه بدنه، پس هر بنا باید از لحاظ ویژگی‌های بصری مرتبط با زمینه اطراف یعنی بقیه نماها بوده و هماهنگ با آنها طراحی شود (Pakzad, 2021). نمای هر ساختمان در مجموعه شهری که در آن حضور دارد مؤثر است و این تأثیر را به بدنه خیابان‌ها یا میدانی که در آن قرار گرفته است، انتقال می‌دهد. تک بناها باید تابع نیازها و ویژگی‌های مکان به صورت یک کل باشند. اگر هر بنا به دنبال ایجاد جاذبه‌های خاص خود باشد، نتیجه مجموعه ناسازگار و آشفته‌ای خواهد شد (Mozayani, 2016). نمای شهری که بتواند تصویر مناسبی از خود به جای بگذارد، می‌تواند نقش اجتماعی هم داشته باشد، چراکه به مردم کمک می‌کند، بدانند در کجا هستند و در نتیجه محیط را خوانده، به نحو مطلوب تری فعالیت‌هایشان را تنظیم کنند و حتی می‌تواند خاطرات جمعی و ارتباطات گروهی را افزایش دهد (Habib, 2006:53).

نما ارتباط ملموس ساختمان با شهر است (pakzad, 2003:53) و از طریق نما، شکل‌دهی به سیمای کالبدی شهر، صورت می‌گیرد (Rakhshan et al, 2018:77) و نما به عنوان گسترده ترین پهنه تصویری و حاوی اولین پیام شهرنشینی، اولین بخش از بنا است که با گذر از معابر و برخورد با ساختمان‌ها به چشم می‌آید و شکل غالب شهر را تشکیل می‌دهد (Cullen, 2016).

تصویر ۱. مدل مفهومی رابطه نمای ساختمان، نمای شهر با یکدیگر در فضای شهر

Source: research findings, 2023

اجزا و عناصر نمای ساختمان های مسکونی

عناصر نمای شهری را می‌توان شامل موارد ذیل دانست: خطوط نما (خطوط افقی، خطوط عمودی، خط آسمان، خط اتصال به زمین)، بازشوها، ورودی، کنج، تراس، کنسول، پر و خالی، عرض قطعات، تناسبات، تزئینات، عناصر الحاقی (سایه بان‌ها، عناصر نورپردازی، تاسیسات و ...)، مصالح (سطوح کدر و شفاف، رنگ) (Kholoosi et al, 2014: 29). به طور کلی در طراحی نما چه به صورت مجزا و چه در ارتباط با کل لازم است به اجزاء تشکیل‌دهنده نما توجه ویژه داشت. اجزای نما عبارتند از: ۱- اجزای عملکردی: پنجره، ورودی، بالکن و ایوان ۲- اجزای روح بخش: تزئینات و الحاقات. این اجزا نه تنها باید از یکدیگر متمایز باشند، بلکه در عین حال باید با زبان مشترک و پیوند دهنده‌ای سخن گویند (Atarod, Kashi, 2018: 188). ارکان و اجزای تشکیل‌دهنده نما اعم از مصالح، فرم بازشوها و حتی فرم بام و خط آسمان نیز بخشی از منظر شهری بوده، بر کیفیت محیط شهری تأثیرگذار است. هر نما به نوعی بیانگر شرایط ساکنین خود، وضعیت اجتماعی و فرهنگ آنان است. فرم معماری نما، مصالح

به کار رفته در آن و ترکیب اجزا و ارکان نما به نوعی بیانگر سلیقه فرهنگ و جایگاه اجتماعی مالکین بنا است (Pakzad , Souri , 2017). اجزای نما که بعد از ارکان اصلی قرار می گیرند، عمدتاً عبارتند از : ۱- ورودی ها، ۲- پنجره ها، ۳- جزئیات نما در طبقات (Tavassoli , Parsi , 2000: 106). بتلی اجزای نما را، پنجره ها، جزئیات جداره همکف، وزن های عمودی، وزن های افقی و خطوط آسمان می داند (Bentley & et.al, 2020). در ارتباط با اجزای نما کریر بیان می کند که یا از نظر عملکردی لازمند و یا صرفاً نقش برجسته هایی هستند که به نما روح می بخشند، مانند اجزای دور پنجره و نعل درگاه ها که استقلال پنجره را از نمای مجاورش شکل می بخشند، ناودان ها، سایه بان ها، پیش آمدگی های سقف که ایجاد سایه می کنند، مصالحی که بر توپر بودن بنا تاکید می کنند (مثل سنگ تراش نخورده) و یا از آن می کاهد (سنگ مرمر شفاف)، قاب های پنجره و پیچک های دیواری. این اجزا که ذاتاً عناصر متفاوتی هستند، طبعاً در شکل، رنگ و مصالحشان نیز اختلاف دارند. باید بتوان تمام این قسمت ها را به طور مجزا تشخیص داد، اگرچه زبان مشترک پیونددهنده آن ها نیز باید قابل درک باشد (krier , 1997: 52).

باتوجه به مباحث مطرح شده و بررسی های صورت گرفته، جهت شناخت بیشتر از نگرش صاحب نظران مختلف در زمینه نما و اولویت آنان در زمینه عناصر و اجزای نما به عنوان عناصر شکل دهنده نما به ارائه مؤلفه های مد نظر آنان در جدول ۳ پرداخته شده است.

جدول ۳. (نگرش صاحب نظران در زمینه عناصر شکل دهنده نما) (نگارندگان: ۱۴۰۲)

Table3, The attitude of experts in the field of effective component

ردیف	صاحب اثر	سال	عنوان اثر	مؤلفه های مؤثر نما
1	هدمن و یازوسکی	2015	مبانی طراحی شهری	یکپارچگی با زمینه کالبدی - خطوط نما - فرم و شکل کلی بنا - تناسب پنجره ها و برجستگی ها و فرورفتگی های نما - جنس مصالح و بافت نما - مقیاس بنا - سایه بان به عنوان الحاقات نما
2	کریر	1997	اجزای معماری	وزن های عمودی و افقی - تناسبات خوب - مصالح - رنگ - عناصر تزئینی - بازشوها - پیش آمدگی ها - سایه بان ها - قاب پنجره ها - ناودان ها - در و پنجره ها - تزئینات برجسته
3	بتلی	2020	محیط پاسخده	خط آسمان - بازشوها (پنجره، ورودی) - وزن های عمودی، وزن های افقی، جزئیات جداره همکف - مصالح - رنگ - تقسیمات پنجره ها و درها - اجزا و عناصر همکف
4	برنت برولین	2016	معماری زمینه گرا	تناسبات کلی نما - ترکیب بندی (کمپوزسیون) - فرم در و پنجره - تناسبات در و پنجره - مصالح - رنگ - تزئینات - ریتم
5	عطارد و کاشی	2018	عناصر تشکیل دهنده نماها و جداره های شهری	پنجره - ورودی - بالکن - ایوان - تزئینات - الحاقات - سایبان - ناودان
6	پاکزاد	2021	مبانی نظری و فرآیند طراحی شهری	فرم معماری نما - مصالح - بازشوها - خطوط نما - فرم بام - خط آسمان - خط زمین - پیش آمدگی ها - کنسول - جنس و بافت مصالح - رنگ غالب - سطوح پر و خالی - سطوح شفاف و کدر - نورپردازی
7	بحرینی	2014	فرآیند طراحی شهری	کالبد (فرم) - نسبت سطح گشودگی ها به سطح نما - تیرگی و روشنی کلی نما - رنگ مصالح نما - شکل اجزاء نما - جنس و بافت مصالح - نور و سایه - تسلسل فرم
8	توسلی	2000	طراحی شهری خیابان کارگر : فضای حد فاصل میدان انقلاب تا میدان حر	فرم (کالبد) نما - ریتم های عمودی - ریتم های افقی - خط بام - ورودی ها - پنجره ها - جزئیات نما در طبقات - کنج ها - مصالح - رنگ
9	خلوصی و همکاران	2014	تبیین عوامل موثر بر طراحی بدنه خیابانی مبتنی بر دلالت های زیبایی شناسانه نمونه موردی: خیابان بهار، منطقه ۷ شهرداری تهران	خطوط نما - خط بام - خط زمین - بازشوها - ورودی - کنج - بالکن - کنسول - پر و خالی - تناسبات - عرض قطعات - تزئینات - عناصر الحاقی - سایبان - تاسیسات - مصالح - رنگ - سطوح کدر و شفاف
10	علوی و پورجعفر	2012	ویدئو اکولوژی : بوم شناسی بصری در معماری و طراحی شهری	احجام - ترکیب و ابعاد حجم - خطوط نما - خط بام و خط زمین - بافت و جنس مصالح - رنگ - شکل و هندسه - بازشوها - تزئینات و جزئیات - نور و رنگ

با بررسی و مطالعه دیدگاه صاحب نظران معماری و شهرسازی به شناسایی عناصر پر اهمیت در نما به شرح جدول ۴ پرداخته شده است و در نهایت به سیزده مؤلفه فرم، اشکال و سطوح، مصالح، رنگ، خطوط نما، ملحقات، تزئینات، ورودی، بازشوها، پیش‌آمدگی‌ها و فرورفتگی‌ها، خط آسمان و بام بنا به عنوان عناصر مهم نما دست یافته شده است که در هر بخش از این عناصر به ارزیابی و شناسایی پیامدهای منفی نماهای محدوده مورد مطالعه (محل سعاد آباد منطقه دو تهران) پرداخته می‌شود و بر اساس پرسشنامه به بیشترین نکات منفی نماهای ساختمان‌های مسکونی سطح محدوده مورد مطالعه پی برده و بر این اساس معیارهایی جهت طراحی مطلوب‌تر نماها و جداره‌های شهری ارائه می‌گردد. بنابراین در این بخش از پژوهش ضروری به نظر می‌رسد که پس از دستیابی به عناصر مؤثر در نما توضیح مختصری از هریک از عناصر نمای ساختمان‌های مسکونی ارائه گردد.

جدول ۴. (عناصر پر اهمیت نما از نگاه صاحب نظران) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Table4, Important elements of the view from the eyes of experts

صاحب نظر	فرم	اشکال و سطوح	مصالح و رنگ	خطوط نما	ملحقات	تزئینات	ورودی	بازشوها	پیش‌آمدگی و فرورفتگی	خط آسمان	بام بنا
هدمن و یازوسکی	*		*	*	*			*	*		*
کریر	*		*	*	*	*	*	*	*		
بتلی			*	*				*		*	*
برولین	*	*	*			*	*	*			
پاکزاد	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
عطارد و کاشی					*	*	*	*	*		
توسلی	*		*				*	*			*
بحرینی	*	*	*			*		*			
ارجمندفر	*	*	*		*		*	*	*		*
علوی و پورجعفر	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*

۱-فرم: در هنر و طراحی، این واژه عموماً به عنوان فرم ساختاری بکار برده می‌شود که به معنی نحوه سازماندهی و چیدمان عناصر و قسمت‌های مختلفی است که ترکیب‌بندی را می‌سازند و تصویری یکپارچه را ارائه می‌دهند (D.K.ching , 2022: 35).

۲-سطوح: سطح هر نما معمولاً به پهنه‌های مختلف قابل تقسیم است. یک نما ممکن است تنها یک پهنه داشته و یا متشکل از پهنه‌های متفاوت باشد. پهنه‌ها یا توسط احجام متفاوت ایجاد می‌گردند و یا توسط محدوده‌هایی که ایجاد مرز می‌نمایند. هرگونه تغییر در بافت سطح یا نحوه ترکیب اجزاء آن، پهنه‌ای متفاوت را ارائه می‌کند. هر پهنه از نما به واسطه نوع، میزان و نحوه قرارگیری سطوح مختلف (پرو خالی، کدر و شفاف، رنگ و جنس مصالح، خطوط غالب و ...) جلوه‌ای خاص به خود گرفته و در اطراف خود محدوده‌ای مشخص تعریف می‌کند (Azami , 2017: 63).

۳- مصالح: بعد از فرم ساختمان مهم‌ترین عنصر بصری ساختمان مصالح و رنگ مورد استفاده در آن می‌باشد. بنابراین مهم‌ترین اجزا و عناصر تشکیل‌دهنده شکل و فرم نما که از دید ناظر، قابل رویت می‌باشد، مصالح می‌باشد. یکی از عناصری که به دلیل پسته‌ای بودن به راحتی قابل تنظیم بوده و در ضمن تاثیر زیادی در ایجاد هماهنگی بین ابنیه دارد، مصالح نما و بافت و یا نوع پرداخت و بکارگیری آن است (Pakzad, 2019).

۴- رنگ: نکته دیگر رنگ است که در اغلب کشورهای جهان نیز جهت حفظ هویت شهری و ایجاد تمایز بین ابنیه خاص و مسکونی به شدت تحت کنترل قرار می‌گیرد (Pakzad, 2019).

۵- خطوط نما: این خطوط مهم‌ترین عناصر هندسی ارتباط دهنده نمای ساختمان‌ها و پدیدآورنده نظم به شمار می‌روند که در واقع ممکن است وجود نداشته باشند؛ اما ترکیبی از خط اجزاء و ارکان افقی یا عناصر متوالی این احساس را در ناظر ایجاد می‌کنند. این خطوط به چهار نوع تقسیم می‌شوند: (۱) خط پایه (۲) خط بالای طبقه همکف (۳) خطوط طبقات (۴) خط لبه بام و جانپناه (Atarod, Kashi, 2018: 180).

۶- ملحقات: همان گونه که یک فرم برش یافته نتیجه حذف بخشی از حجم اصلی آن فرم می‌باشد، یک فرم الحاقی به دلیل مجاورت حجم‌ها یا ترکیب فیزیکی یک یا چند فرم منفرد تولید می‌شود (D.K.ching, 2022: 58). الحاقات عناصری هستند که جزء طرح اولیه ابنیه نبوده و بعداً در اثر نیاز مالک یا ساکنین به مرور زمان به ساختمان الحاق گردیده است. این الحاقات معمولاً بدون طراحی بوده و باعث تنزل کیفی نما می‌شوند. الحاقات نامناسب در جداره شامل لوله بخاری، دودکش، کانال کولر، حصیر، ناودان و سقف‌های سبک ایرانی است که همگی این عناصر بایستی از جداره حذف گردد و یا اینکه در جداره به گونه‌ای تعبیه شود که جزء المان معماری جداره محسوب شود (Pakzad, 2019).

۷- تزئینات: تزئینات جزئیاتی هستند که در زمان ساخت جهت تزئین ساختمان احداث می‌شوند (mokhtarpour & et.al, 2017: 213).

۸- ورودی: ورودی ساختمان مدخل ارتباطی فضای عمومی به فضای خصوصی ساختمان و از مهم‌ترین عناصر و نشانه‌های ساختمان است (Roostaeian, 2019:17). توسلی و پارسی بر این باورند که در بدنه یک ساختمان ترکیب و موقعیت ورودی و ورودی‌ها در مجموعه ساختمان‌های خیابان، ارزش بصری ویژه‌ای به مجموعه می‌بخشد. جا و محل ورودی و ترتیب روزنه‌ها در نما می‌تواند به وحدت شکلی در ترکیب بدنه منجر شود یا به تضعیف آن بیانجامد (Tavassoli, Parsi, 2000). کریر محل ورودی و اهمیت معمارانه آن را مستقیماً نمایانگر نقش و عملکرد ساختمان می‌داند. بنابراین به نظر او، ورودی اصلی یک ساختمان همگانی بزرگ نمی‌تواند یک سوراخ کوچک در محلی باشد که کسی قادر به یافتن آن نباشد. به همین صورت، وجود یک ورودی بزرگ ماشین رو یا پله‌های عریض و طویل برای یک خانه کوچک، نامناسب است (krier, 1997: 60).

۹- بازشوها: روزنه‌های ارتباطی درون و بیرون جداره‌اند، از قبیل پنجره‌ها، بازشوها و ... که شفاف بوده عبور نور را باعث می‌شوند. جا دادن و ترتیب روزنه‌ها در جداره‌ها باعث تقویت و یا تضعیف بدنه می‌شوند؛ و به بدنه وحدت داده یا آن را از میان می‌برند (Pakzad, 2007). برای دستیابی به آرامش بصری در نما، روزنه‌ها باید به صورتی در بدنه نما ترتیب یابند که چشم به راحتی و آسانی از یک عنصر در نما به عنصر دیگر حرکت کند. ترتیب

ساده شطرنجی که به خطوط افقی و عمودی استوار است، روشن‌ترین پاسخ است که در ضمن محدودیتی در به کار بردن انواع پنجره‌ها ایجاد می‌کند (Tavassoli, 2015: 107) کریر می‌گوید: "می‌توان پنجره‌ها را در یک چارچوب معماری قرار داد و به صورت عنصر مشخصی از نما درآورد. بازشوهایی با عملکرد و مفاهیم مختلف با یکدیگر ترکیب می‌شوند تا انگاره‌ای را شکل بخشند. حاصل آن هدایت نور به داخل و یک شکل‌بندی معمارانه در خارج است. شکل‌های پنجره به ویژه به فضای خارج مربوط‌اند. در این مورد ارتباط آنها با کل نما، بسیار مهم است" (Krier, 1997: 40).

۱۰- پیش‌آمدگی و فرورفتگی: تغییرات حجمی نما که از سطح کلی ساختمان بیرون‌زدگی یا تورفتگی دارد. یک بدنه می‌تواند یک سطح صاف و بدون تخلخل باشد و یا دارای پیش‌آمدگی و فرورفتگی‌های حجمی باشد (Pakzad, 2019). بالکن‌ها، ایوان‌ها و کنسول‌ها، پیش‌آمدگی‌ها و تورفتگی‌های عمده در جداره ساختمان‌ها هستند که سبب تنوع در سطح نما شده و از صلب بودن جداره شهری می‌کاهند (Atarod, Kashi, 2018: 186). کریر اعتقاد دارد که پنجره‌های پیش‌آمده، بالکن‌ها و ایوان‌ها را نباید به طور اتفاقی در سطح نما توزیع کرد. بهتر است تجمع آنها در چند طبقه باشد تا تمایز بیشتری بین این عناصر ممکن گردد. این کار، خوانایی طبقات مختلف را به وضوح افزایش می‌دهد (Krier, 1997: 64). توسلی و همکارانش بیان می‌کنند که پیش‌آمدگی‌های زیاد تداوم بصری را در سطح جداره بر هم می‌زند و در ترکیب پیش‌آمدگی باید دقت زیادی مبذول شود. همچنین در پیش‌آمدگی ترکیب افقی خط رخ بام نیز باید دقت شود و این پیش‌آمدگی نیز نباید آن چنان زیاد باشد که در ترکیب بصری، تداوم نماها و فضای خیابان به صورت زائد جلوه کند (Tavassoli, Parsi, 2000).

۱۱- خط آسمان: انتهای آسمان، جایی است که از لحاظ بصری، نما به آسمان می‌رسد و اصطلاحاً لبه برخورد به آسمان یا خط آسمان نامیده می‌شود (mokhtarpour & et.al, 2017: 195). خط بام بالاترین قسمت بام و حد ساختمان است؛ مکان اشتراک آسمان و ساختمان و پایان یافتن آن است. خط بام بخشی از خط آسمان است که از فضای درون شهر دیده می‌شود (moughtin et al, 1999).

۱۲- بام بنا: بام بنا حد و مرز ساختمان و آسمان است و از نظر بصری بام انتهای نما می‌باشد. بام پوسته‌ای است که بر سر ساختمان قرار دارد؛ بنابراین نمی‌تواند بدون هماهنگی با دیگر قسمت‌ها رها شود (mokhtarpour & et.al, 2017: 198).

روش تحقیق

روشی که در این تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد، روش تحقیق آمیخته است. روش تحقیق آمیخته، ترکیبی از روش‌های تحقیق کمی و کیفی است. هدف این تحقیق واکاوی نماهای ساختمان‌های مسکونی محدوده مورد مطالعه (محله سعادت آباد منطقه دو تهران) جهت تبیین جامعه‌نمایشی و ارائه راهکار جهت خروج از آن و بهبود نماها می‌باشد. به دنبال رسیدن به هدف پژوهش در ابتدا ضمن تعریف مفهوم جامعه‌نمایشی و سپس نما و نمای شهری به عنوان جزئی از فضای شهر به تشریح اهمیت موضوع پرداخته، سپس بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای به بررسی عناصر پراهمیت نمای ساختمان‌های مسکونی بر حسب دیدگاه بیست نفر از صاحب‌نظران معماری و شهرسازی پرداخته شده است که بر این مبنا عناصر پراهمیت نما شامل سیزده مؤلفه فرم، اشکال و سطوح، مصالح،

رنگ، خطوط نما، ملحقات، تزئینات، ورودی، بازشوها، پیش آمدگی و فررفتگی‌ها، خط آسمان و بام بنا حصول گردیده که در جدول شماره ۴ ارائه شده است. از طرفی باتوجه به معضل آلودگی بصری در کلان شهر تهران و گستردگی موضوع و همچنین تنوع پیشینه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در مناطق مختلف تهران، منطقه سعادت آباد تهران به عنوان منطقه ای مهم و تاثیرگذار با بافتی جدید و سرعت بالای ساخت و سازهای اخیر جهت بررسی انتخاب شده است.

در ادامه با توجه به هدف پژوهش، تصاویری از نماهای ساختمان‌های مسکونی منطقه مورد مطالعه بر اساس دیدگاه پژوهشگران و تجربه حضور در محیط گرفته شده است که این تصاویر بر اساس عناصر پر اهمیت نما (استخراج شده در بخش قبلی پژوهش) و باتوجه به مشهودترین و بیشترین مواردی که در سطح محدوده قابل مشاهده بوده است به صورت نمونه‌گیری در دسترس برداشت شده است. سپس تصاویر جمع‌آوری شده از طریق مصاحبه عمیق با بیست نفر از اساتید معماری (مدرس در زمینه دروسی چون مقدمات طراحی و طرح معماری) مورد واکاوی قرار گرفته است و نظرات آنها در خصوص هر یک از تصاویر در رابطه با نمایشی بودن این ساختمان‌ها ثبت گردید. سپس نظرات اساتید رابا استفاده از نرم افزار مکس کیودا ۲۰۲۰ کدگذاری نموده و مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر در نماها به تفکیک عناصر مهم نما استخراج شد و جهت یافتن پاسخ به سوال پژوهش که اکثر پیامدهای منفی رخداد نمایشی نماهای ساختمان‌های مسکونی منطقه سعادت آباد تهران متوجه کدام مؤلفه‌های نما می‌باشد؟ پرسشنامه‌هایی جهت ارزیابی شاخص‌های به دست آمده، بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت تهیه گردید و در میان کاربران محیط توزیع شد. از آنجایی که واکاوی نماهای ساختمان‌های مسکونی بحثی تخصصی است و می‌بایست دیدگاهی معمارانه جهت ارزیابی مؤلفه‌های به دست آمده وجود داشته باشد، جامعه آماری در این مرحله شامل دانشجویان معماری که دوره کارشناسی و بالاتر را به پایان رسانده‌اند و محل زندگی یا کارشان منطقه سعادت آباد بوده و دائماً در محل حضور داشته‌اند می‌باشد، از این رو جامعه آماری این بخش تعداد ۱۷۵ نفر بودند که با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه در این بخش ۱۲۰ پرسشنامه است. روش نمونه‌گیری در این بخش به صورت غیر احتمالی مبتنی بر نمونه‌گیری در دسترس انجام شده است و در نهایت داده‌های به دست آمده از آنها با در نرم افزار spss 27 قرار گرفت و از روش آزمون فریدمن جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است تا مشخص گردد نماهای ساختمان‌های مسکونی منطقه سعادت آباد در جهت تبیین جامعه نمایشی بیشتر از کدام شاخص بهره برده‌اند؟

نمونه‌های مورد تحلیل و انتخاب تصاویر

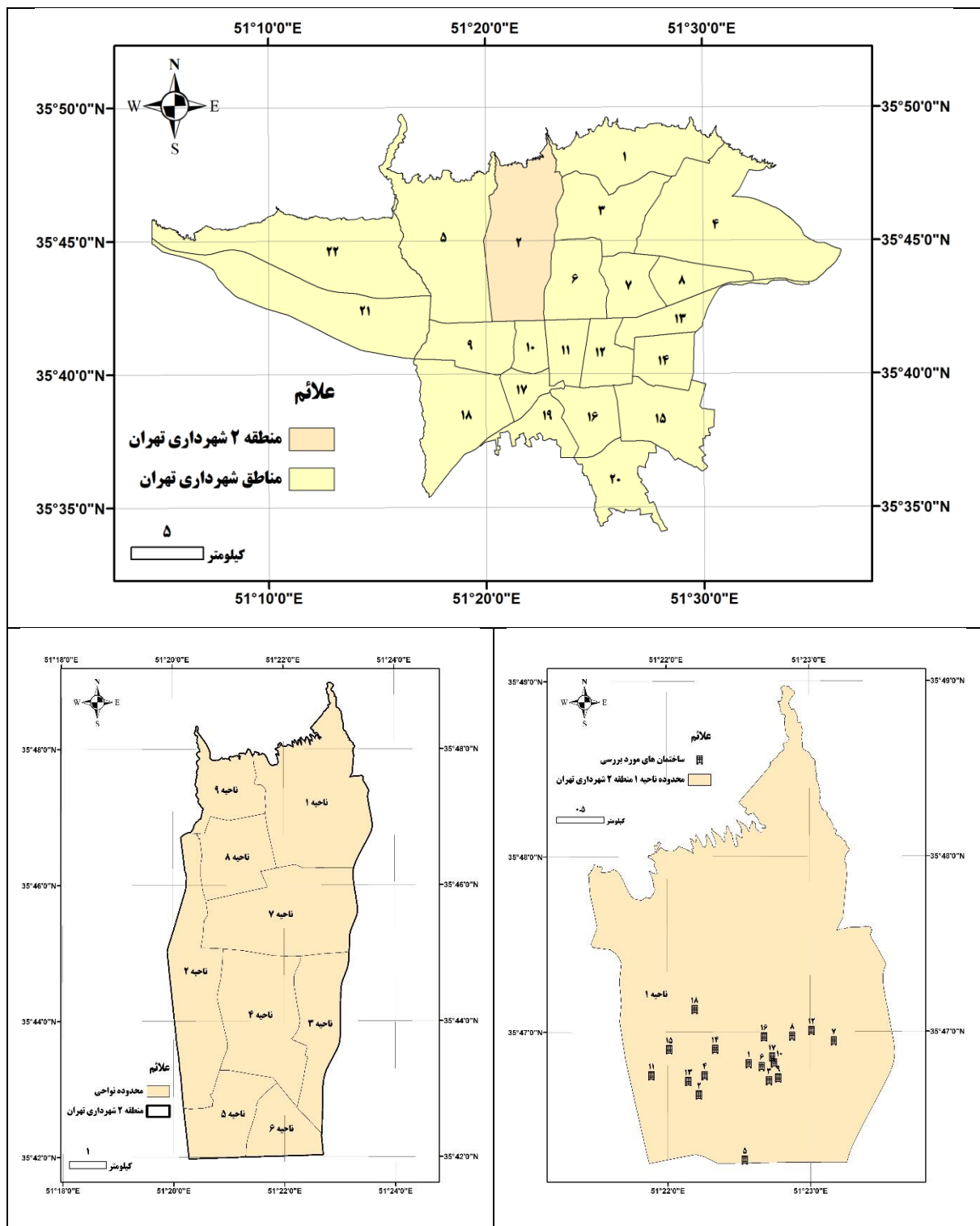
در این پژوهش نمای ساختمان‌های مسکونی معاصر و وضع موجود منطقه سعادت آباد تهران با قدمت حدوداً بیست سال جهت بررسی مورد نظر می‌باشند. این نماها بر مبنای رایج‌بودن در سطح منطقه تأثیر به‌سزایی در نمایشی شدن و بی‌هویتی نماهای محدوده مورد مطالعه دارند. مبتنی بر بررسی‌های میدانی پژوهشگران از نماهای منطقه سعادت آباد شهر تهران، در ابتدا تعداد ۱۰۰ نمونه نمای ساختمان مسکونی مورد واکاوی قرار گرفت و از این تعداد با توجه به عناصر مشترک فرمی در بخش ورودی که تورفتگی داشتند و فرم دایره در قسمت بالکن‌ها در ابتدا تعداد ۳۰ نمونه از این نماهای مسکونی حذف گردید و در ادامه با بررسی‌های مجدد از منظر دیگر عناصر کالبدی همچون تقیّمات نامناسب سطوح نماها و همچنین غلبه سطوح شفاف به کل نما، مجدداً تعداد ۱۳ نما از بررسی این

پژوهش خارج شد. در ادامه همین روند مجدداً تکرار شد ۱۷ نمای ساختمان‌های مسکونی منطقه سعادت آباد به دلیل اشتراک در عدم استفاده از ساختاری نظام‌مند و مدون در بکارگیری مصالح، رنگ و تناسبات از بررسی و واکاوی خارج شدند. سپس ۲۷ نمونه دیگر نیز به دلیل تشابه در فرم، مصالح و استفاده از تزئینات غربی حذف گردیدند و از این‌رو تعداد ۱۸ نمای ساختمان باقی مانده در این پژوهش در ۱۳ گروه عناصر بر اهمیت نما توسط پژوهشگران استخراج و دسته‌بندی گردید. لازم به ذکر است که نمونه‌گیری از نماهای ساختمان‌های مسکونی منطقه سعادت آباد به صورت نمونه‌گیری در دسترس انجام شده است.

معرفی محدوده مورد مطالعه

امروزه با توجه به هرج و مرج و اغتشاشات بصری در نماها و جداره‌های شهر تهران، بحث ساماندهی و بهبود نماها موضوعی قابل تأمل و حائز اهمیت برای کلان شهر تهران است. اما به دلیل گستردگی موضوع در این پژوهش به بررسی نماهای محله سعادت آباد منطقه دو تهران به عنوان محدوده مورد مطالعه پرداخته می‌شود.

منطقه دو تهران یکی از مناطق غربی شهر تهران است (تصویر ۲). محدوده جغرافیایی آن از شمال به ارتفاعات البرز، از جنوب به خیابان آزادی، از شرق به بزرگراه شهید چمران و خیابان توحید و از غرب به بزرگراه اشرفی اصفهانی محدود می‌شود. وسعت منطقه ۴۷۶۳ هکتار است و دارای رتبه سوم توسعه یافتگی در شهر تهران از بین ۲۲ منطقه تهران می‌باشد. منطقه دو تهران بر مبنای تقسیم‌بندی اداری شهرداری شامل ۲۱ محله در قالب ۹ ناحیه می‌باشد (تصویر ۲). همچنین در خصوص تاریخچه منطقه نمی‌توان به صورت یکپارچه اظهار نظر کرد. بدین صورت که شکل‌گیری آن از یک محدوده خاص شروع شده و در قسمت‌های دیگر گسترش یافته است. از لحاظ اجتماعی و فرهنگی طیف وسیعی از تنوع و سبک زندگی و طبقات اجتماعی را در این منطقه می‌توان یافت. علاوه بر این، منطقه دو از جمله مناطق شهری در تهران است که دارای تراکم جمعیتی بالایی می‌باشد (documents Center and studies of the district 2 of Tehran Municipality , 2018).

تصویر ۲. نقشه موقعیت منطقه ۲

Source : Documents Center and studies of the district 2 of Tehran Municipality, 2018

بنابراین باتوجه به پراکندگی و کثرت اطلاعات و گستردگی وسعت و تنوع طبقات اجتماعی و اقتصادی منطقه دو تهران، در این پژوهش محله سعادت آباد به عنوان محله‌ای نوظهور و با سطح اقتصادی رو به بالا، از مناطق پر

طرفدار تهران و دارای کلیه کاربری‌های بزرگ خدماتی و رفاهی و فرهنگی انتخاب گردید. محله سعادت آباد به عنوان یکی از محلات منطقه ۲ از شمال به بزرگراه یادگار امام، محله کوهسار و شهرک بوعلی و از شرق به بزرگراه چمران و از غرب به بلوار شهید پاکنژاد محدود می‌شود. محله سعادت آباد واقع در ناحیه ۱ منطقه ۲ تهران دارای مساحت ۳۹۶ هکتار و جمعیت ۶۲۴۲۳ نفر می‌باشد. پتانسیل‌های این محله عبارتند از آب و هوای مناسب، دسترسی به راه‌های ارتباطی، چشم اندازهای مناسب به کوه و شهر، همجواری با محورها و عناصر ساختاری شهر، رشد و توسعه شهری به عنوان نوعی سرمایه‌گذاری و گسترش سرمایه‌گذاری، وجود کاربری‌های بزرگ خدماتی، فرهنگی و آموزشی و درمانی، که باعث استقبال مردم جهت سکونت در این منطقه گردیده است (documents Center and studies of the district 2 of Tehran Municipality, 2018). براین اساس در این پژوهش با توجه به ویژگی‌های منطقه سعادت آباد و همچنین سرعت زیاد نوسازی و ساخت و سازهای اخیر، عکس‌برداری از نماهای ساختمان‌های مسکونی محدوده مورد مطالعه به تفکیک چهارده عنصر پراهمیت نما جهت نمایشی بودن این ساختمان‌ها و ارزیابی صورت گرفته است.

واکاوی نماهای محدوده مورد مطالعه به لحاظ بهره‌مندی از مولفه‌های جامعه نمایشی

در این بخش از مقاله حاضر پس از بررسی و شناخت محدوده مورد مطالعه و با توجه به هدف پژوهش، نماهای ساختمان‌های مسکونی که توسط پژوهشگران عکس‌برداری شده است و در هر دسته از عناصر نماها تقسیم بندی شده‌اند، از طریق مصاحبه عمیق با اساتید معماری و صاحب‌نظران نوع استفاده نمای این ساختمان‌ها از مولفه‌های جامعه نمایشی مشخص گردیده و دیدگاه آن‌ها در خصوص هر نمای ساختمان مسکونی مطابق جدول ۵ ثبت شده است.

جدول ۵. (پیامدهای منفی و نمایشی شدن نماهای ساختمان‌های مسکونی منطقه سعادت آباد تهران) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Table5, Negative consequences and pathology of facades in Saadat Abad area of Tehran

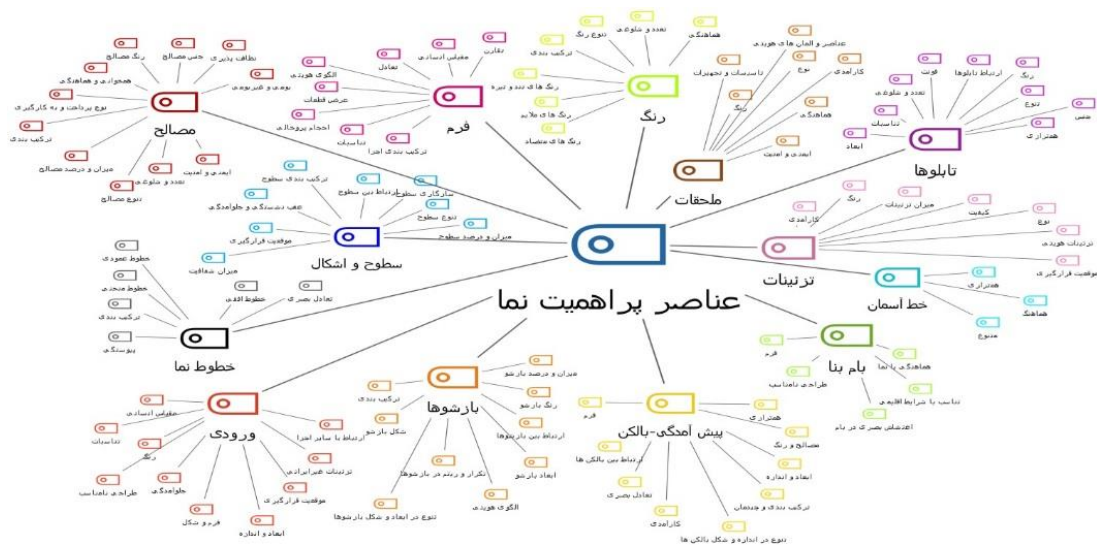
عناصر نما	تصویر	موارد شناسایی شده به عنوان پیامد منفی	عناصر نما	تصویر	موارد شناسایی شده به عنوان پیامد منفی
فرم		- استفاده از فرم های نامتعارف غربی - طراحی نامتناسب فرم با کاربری - عدم استفاده از فرم های ساختاریافته و نظام مند - عدم رعایت تناسبات در فرم کلی نما - به کارگیری فرم های نامتعادل - عدم رعایت مقیاس انسانی - عدم هماهنگی در ابعاد و اندازه قطعات - ترکیب بندی نامناسب اجزای نما - تبعیت از اصل تقارن	اشکال و سطوح		- ترکیب بندی نامناسب سطوح - تقسیمات نامتوازن سطوح در سطح نما - عدم وجود ارتباط مناسب بین اشکال و سطوح - قرارگیری نامناسب سطوح - ترکیب بندی ناهمگون سطوح شفاف و کدر - تناسبات نامناسب سطوح نما با یکدیگر - عدم وجود تعادل بصری - عدم رعایت مقیاس انسانی - عقب نشستگی و جلوآمدگی - ناسازگار سطوح - تنوع بیش از حد مصالح - ترکیب بندی نامناسب مصالح - عدم استفاده از مصالح بومی و تولید داخلی - استفاده از مصالح وارداتی چوب
اشکال و سطوح		- غلبه سطوح شفاف به کل نما - ترکیب بندی ناهمگون سطوح شفاف و کدر - تاکید بر سطوح عمودی - فاقد ریتم های افقی نما	مصالح		

عنصر نما	تصویر	موارد شناسایی شده به عنوان پیامد منفی	عنصر نما	تصویر	موارد شناسایی شده به عنوان پیامد منفی
		-عدم وجود تعادل بصری -عدم رعایت تناسبات در به کارگیری سطوح نما -عدم رعایت مقیاس انسانی -انعکاس شدید نور به دلیل سطوح غالب شفاف			-رنگ بندی نامتوازن مصالح -عدم استفاده از ساختاری نظام مند و مدون در به کارگیری مصالح -درصد نامتناسب استفاده مصالح نسبت به یکدیگر -جنس نامناسب مصالح -مصالح ناکارآمد -مصالح ناپایدار و نامرغوب -عدم نظافت پذیری مصالح -به هم ریختگی ریتم های عمودی و افقی در استفاده از مصالح -ناسازگاری با محیط
	(نمای ۳)			(نمای ۴)	
رنگ		-استفاده از رنگ های نامتعارف -تنوع بیش از حد رنگ ها -بکارگیری رنگ های متضاد -ترکیب بندی نامناسب رنگ ها -تعدد و شلوغی در به کارگیری رنگ ها -رنگ بندی نامتوازن و ناموزون	رنگ		-استفاده از رنگ های تیره و تند -ترکیب بندی نامناسب رنگ ها -به کارگیری رنگ های متضاد -استفاده از رنگ ها به صورت لکه ای
	(نمای ۵)			(نمای ۶)	
خطوط نما		-به هم ریختگی ریتم های افقی و عمودی نما -عدم وجود تعادل بصری -بر هم زدگی تقسیمات افقی و عمودی -ترکیب بندی نامناسب خطوط -عدم وجود پیوستگی و همردیفی -استفاده از خطوط منحنی در نما -استفاده از خطوط با ضخامت های مختلف	ملحقات		-استفاده از ملحقات غیرضروری و ناکارآمد مانند گنبد، ستوری، ستون، قاب و ... -به کارگیری عناصر غیر هویتی -استفاده از رنگ های ناهمخوان در به کارگیری ملحقات -کلیتی ناهماهنگ
	(نمای ۷)			(نمای ۸)	
تزئینات		-استفاده از تزئینات غربی و نامتجانس همچون مجسمه، ستوری، سر ستون های یونانی و رومی و نمادها و تزئینات غیر ایرانی.... -تزئینات بیش از اندازه -استفاده از تزئینات ناکارآمد و غیرضروری -ایجاد هرج و مرج بصری	ورودی		-به کارگیری تزئینات بی مصرف و ناکارآمد -استفاده تزئینات غیر ایرانی و فاقد هویت در ورودی -پیش آمدگی بیش از حد ورودی -عدم رعایت مقیاس انسانی -عدم رعایت تناسبات
	(نمای ۹)			(نمای ۱۰)	
بازشوها		-عدم تناسب بین درصد کل سطوح بازشو به کل سطح نما -عدم رعایت مقیاس انسانی -عدم رعایت اصول ریتم و تکرار در بازشوها -رنگ نامناسب بازشوها -عدم تبعیت از الگوهای هویتی -ابعاد و اندازه نامتناسب بازشوها -تاکید بر ریتم های عمودی -عدم استفاده از نقوش و شکل های ساختاریافته و نظام مند -عدم تعادل در توزیع و تقسیم بندی بازشوها -عدم تناسب ابعاد و اندازه پنجره ها	بازشوها		-تنوع در اشکال و فرم بازشوها -استفاده از اشکال و فرم های نامتعارف و غیرمعمول در طراحی بازشوها -ترکیب بندی نامناسب سطوح بازشو -عدم هماهنگی و همخوانی بین بازشوها -استفاده از بازشوها با رنگ نامناسب و ناهمخوان با زمینه -ترکیب بندی نامناسب پیش آمدگی ها در سطح نما
	(نمای ۱۱)			(نمای ۱۲)	

عنصر نما	تصویر	موارد شناسایی شده به عنوان پیامد منفی	عنصر نما	تصویر	موارد شناسایی شده به عنوان پیامد منفی
بازشوها		عدم رعایت تناسبات تنوع در اندازه و ابعاد بازشوها عدم رعایت اصول ریتم و تکرار در بازشوها ترکیب بندی نامناسب سطوح بازشو بام گنبدی شکل	پیش آمدگی‌ها		موارد شناسایی شده به عنوان پیامد منفی پیامد منفی عدم تبعیت از هندسه ساختاریافته در قرارگیری بالکن‌ها عدم رعایت تناسبات تنوع در ابعاد و اندازه بالکن‌ها استفاده از رنگ متضاد با زمینه در بالکن‌ها عدم هماهنگی و نظم و ارتباط مناسب میان پیش آمدگی‌ها
پیش آمدگی‌ها		استفاده از پیش آمدگی های ناکارآمد ایجاد حس سنگینی در نما عدم وجود ارتباط موثر با هریک از اجزا و عناصر نما عدم وجود تعادل بصری تجاوز به حقوق عموم و تاثیر منفی بر منظر شهر بر هم زدگی ریتم های افقی و عمودی نما	خط آسمان		ناهماهنگی در ارتفاع خط بام با ساختمان‌های مجاور و عدم رعایت خط آسمان
بام بنا		ایجاد هرج و مرج بصری به دلیل تعبیه دودکش و کولر در بام عدم طراحی مناسب بام بنا	بام بنا		بام گنبدی شکل استفاده از فرم‌ها و احجام نامتوازن در بام بنا عدم هماهنگی فرم و شکل غالب بام بنا با نما عدم توجه به شرایط اقلیمی در طراحی بام بنا

تحلیل داده‌ها

تحولات دوره‌های اخیر در منظر شهرها کلتی ناهماهنگ را در بدنه‌های شهری به وجود آورده است و مواردی همچون عدم هویت، نابہ‌سامانی، ناهمخوانی، اختشاشات و آلودگی‌های بصری از مهم‌ترین انتقاداتی می‌باشد که امروزه به نماهای ساختمان‌های مسکونی شهری می‌شود. همین امر موجب گردید موضوع ساماندهی نماهای مسکونی و جداره‌های شهری به عنوان یکی از مهم‌ترین مسائل امروزی طراحان مورد توجه قرار گیرد. بنابراین با عنایت به پیامدهای منفی نماهای ساختمان‌های مسکونی محدوده مورد مطالعه در بخش قبلی، در این بخش از پژوهش مصاحبه صورت گرفته با اساتید معماری را با استفاده از نرم افزار مکس کیودا ۲۰۲۰ کدگذاری نموده و مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر در نمایشی شدن نماهای ساختمان‌های مسکونی به تفکیک عناصر مهم نما استخراج گردید. (تصویر ۳). لازم به ذکر است که در ابتدا نماهایی که دارای معماری و پیامد منفی یکسان بودند، همچون مصالح نامناسب، یا ورودی نامناسب، دسته‌بندی شدند و سپس مشخص گردید که از ۱۸ ساختمان مسکونی منتخب، تعداد ۳ نما مصالح مناسبی ندارند و تعداد ۱۲ نما از فرم نامناسب بهره برده‌اند. این در حالی است که دیگر نماهای مورد واکاوی این پژوهش به لحاظ نوع ورودی، رنگ، پیش‌آمدگی و فرورفتگی و غیره از حالت نامناسبی برخوردارند. از این رو نماهای منتخب مورد واکاوی قرار گرفته، شاخص‌های مؤثر در نمایشی شدن نماها به تفکیک عناصر مهم نما در محدوده مورد مطالعه حاصل از کدگذاری در نرم افزار مکس کیودا نشان از این دارند که نمی‌توان قضاوت یکسانی از تمام نماهای ساختمان‌های مسکونی انجام داد.

تصویر ۳. (شاخص های مؤثر در نماها به تفکیک عناصر مهم نما در محدوده مورد مطالعه حاصل از کدگذاری در نرم افزار مکس کیودا (2020)

Source: research findings, 2023

در گام بعدی مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر استخراج شده بر اساس پرسشنامه‌های توزیع شده میان کاربران محیط مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند تا مشخص گردد بیشترین پیامدهای منفی و نمایشی شدن نماهای محله سعادت آباد منطقه دو تهران مربوط به کدام مؤلفه می‌باشد. بنابراین داده‌های به دست آمده از توزیع پرسشنامه‌ها در نرم افزار spss 27 قرار گرفته و با استفاده آزمون فریدمن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند و برون‌داد حاصل از تجزیه و تحلیل صورت گرفته به شرح جداول ذیل می‌باشد.

جدول ۶. (فراوانی درصدی پرسشنامه هادر خصوص شاخص‌های مؤثر در نمایشی شدن نماهای ساختمان های مکسونی محدوده مورد مطالعه به تفکیک

عناصر پراهمیت نما) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

نما	عنصر نما	مؤلفه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
فراوانی درصدی							
نمای ۱ تا ۱۶ و ۱۸	فرم	الگوی هویتی	۴۳٪	۵۱٪	۶٪	۰٪	۰٪
نمای ۱ تا ۱۶ و ۱۸		عرض قطعات	۳۸٪	۳۳٪	۱۲٪	۱۲٪	۵٪
نمای ۱۲، ۲۱ و ۱۳		احجام پر و خالی	۷٪	۱۷٪	۱۹٪	۳۷٪	۲۰٪
نمای ۱ تا ۱۶ و ۱۸		تناسبات	۳۳٪	۴۳٪	۱۷٪	۴٪	۳٪
نمای ۱ تا ۱۶ و ۱۸		ترکیب بندی اجزا	۱۳٪	۱۱٪	۱۹٪	۳۴٪	۲۳٪
نمای ۱ تا ۱۶ و ۱۸		مقیاس انسانی	۲۵٪	۳۴٪	۱۴٪	۱۹٪	۸٪
نمای ۱ تا ۱۶ و ۱۸		تقارن	۴٪	۱۹٪	۲۷٪	۳۴٪	۱۶٪
نمای ۱ تا ۱۶ و ۱۸		تعادل	۲۱٪	۲۴٪	۱۷٪	۲۱٪	۱۷٪
نمای ۱ تا ۱۶ و ۱۸		میزان و درصد سطوح	۴۶٪	۳۷٪	۱۲٪	۲٪	۳٪
نمای ۳ و ۹ و ۱۰		میزان شفافیت	۳۹٪	۴۷٪	۵٪	۶٪	۳٪
نمای ۱ تا ۱۸	سطوح و اشکال	موقعیت قرارگیری	۷٪	۱۹٪	۱۱٪	۳۴٪	۲۹٪
نمای ۲، ۴، ۵، ۷، ۹، ۱۰، ۱۵		عقب نشستگی و جلو آمدگی	۷٪	۱۶٪	۱۷٪	۲۷٪	۳۳٪
نمای ۱ و ۵ و ۷ و ۱۴ و ۱۸		ترکیب بندی سطوح	۲۷٪	۳۳٪	۱۹٪	۱۳٪	۸٪
نمای ۷ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۳		ارتباط بین سطوح	۱۲٪	۲۱٪	۴٪	۳۹٪	۲۴٪
نمای ۹ تا ۱۳		سازگاری سطوح	۹٪	۲۱٪	۲۱٪	۳۳٪	۲۶٪
نمای ۱، ۲، ۴، ۵، ۷، ۹، ۱۶ و ۱۸		تنوع سطوح	۱۴٪	۱۷٪	۱۹٪	۲۷٪	۲۳٪
۱۸ و							

نما	عنصر نما	مؤلفه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
فراوانی درصدی							
نمای ۱۶ تا ۱۸ و	مصالح	جنس مصالح	۳۹٪	۵۱٪	۷٪	۳٪	۰٪
نمای ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۳، ۱۸		رنگ مصالح	۴۱٪	۴۸٪	۹٪	۲٪	۰٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		تنوع مصالح	۱۲٪	۲۴٪	۲۴٪	۲۶٪	۱۴٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		نوع پرداخت و به کارگیری مصالح	۲۱٪	۱۳٪	۱۶٪	۲۷٪	۲۳٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		ترکیب بندی	۱۶٪	۲۱٪	۲۲٪	۲۴٪	۱۷٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		میزان و درصد مصالح	۲۱٪	۱۹٪	۱۱٪	۲۸٪	۲۱٪
نمای ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۰ و ۱۳		تعدد و شلوغی	۱۴٪	۲۲٪	۲۲٪	۲۳٪	۱۹٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		ایمنی و امنیت	۲۳٪	۱۹٪	۱۲٪	۳۳٪	۱۳٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		مصالح بومی و غیربومی	۳۴٪	۴۷٪	۹٪	۸٪	۲٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		نظافت پذیری	۲۱٪	۲۳٪	۹٪	۳۴٪	۱۳٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		همخوانی و هماهنگی	۲۳٪	۱۷٪	۲۱٪	۳۱٪	۸٪
نمای ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۳، ۱۸		تنوع رنگ	۳۸٪	۴۲٪	۱۱٪	۴٪	۵٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		ترکیب بندی	۲۳٪	۱۹٪	۱۲٪	۲۷٪	۱۹٪
نمای ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۳، ۱۸	رنگ	رنگ های تند و تیره	۴۲٪	۴۹٪	۲٪	۷٪	۰٪
نمای ۱، ۳، ۶، ۸، ۱۲ تا ۱۴ و ۱۶ تا		رنگ های ملایم	۲۱٪	۲۴٪	۲۱٪	۱۹٪	۱۵٪
نمای ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۳، ۱۸		رنگ های متضاد	۳۴٪	۴۱٪	۱۰٪	۱۲٪	۳٪
نمای ۱، ۳، ۶، ۸، ۱۲ تا ۱۴ و ۱۶ تا		رنگ های هماهنگ	۲۳٪	۱۹٪	۱۳٪	۲۱٪	۲۴٪
نمای ۱ تا ۴		تعدد و شلوغی	۲۱٪	۲۳٪	۱۳٪	۲۴٪	۱۹٪
نمای ۵، ۶، ۱۲ تا ۱۴		خطوط افقی	۴۶٪	۳۷٪	۱۲٪	۵٪	۰٪
نمای ۱، ۳، ۴، ۸، ۱۱ تا ۱۳، ۱۲، ۱۳، ۱۶ و		خطوط عمودی	۲۴٪	۳۱٪	۲٪	۲۶٪	۱۷٪
نمکای ۲، ۷ و ۱۵		خطوط منحنی	۲۱٪	۱۹٪	۲۳٪	۲۱٪	۱۶٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		ترکیب بندی	۲۳٪	۲۲٪	۱۸٪	۲۷٪	۱۰٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		پیوستگی	۳۷٪	۴۱٪	۱۱٪	۹٪	۲٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		تعادل بصری	۱۶٪	۲۲٪	۲۱٪	۲۳٪	۱۸٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		عناصر و المان های هویتی	۴۳٪	۳۳٪	۹٪	۱۲٪	۳٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و	ملحقات	کارآمدی	۳۶٪	۴۱٪	۱۲٪	۹٪	۲٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		نوع	۲۳٪	۱۵٪	۲۱٪	۱۹٪	۲۲٪
نمای ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۳، ۱۸		رنگ	۱۷٪	۱۴٪	۶٪	۲۹٪	۳۴٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		تاسیسات و تجهیزات	۳۶٪	۲۹٪	۲۳٪	۱۲٪	۲٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		ایمنی و امنیت	۲۲٪	۱۹٪	۲۱٪	۲۶٪	۱۲٪
نمای ۱، ۲، ۳، ۴، ۱۰، ۱۳، ۱۴ و ۱۸		هماهنگی	۱۷٪	۱۶٪	۲۶٪	۱۹٪	۲۲٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		نوع	۱۳٪	۲۳٪	۲۷٪	۲۵٪	۱۲٪
نمای ۵، ۶، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۴ و ۱۸، ۱۷		کیفیت	۱۸٪	۲۳٪	۱۶٪	۲۲٪	۲۱٪
نمای ۱، ۲، ۴ تا ۱۶ و ۱۸		میزان تزئینات	۳۹٪	۴۳٪	۱۲٪	۶٪	۰٪
نمای ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۳، ۱۸		رنگ	۱۸٪	۱۷٪	۲۴٪	۱۶٪	۲۵٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و	تزئینات	تزئینات هویتی	۴۳٪	۴۱٪	۱۱٪	۵٪	۰٪
نمای ۱۶ تا ۱۸ و		کارآمدی	۱۶٪	۲۳٪	۱۷٪	۲۵٪	۱۹٪
نمای ۱، ۲، ۷ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۳		موقعیت تزئینات	۱۷٪	۱۵٪	۳۱٪	۲۶٪	۱۱٪
نمای ۱۳ و ۱۸		فرم و شکل	۱۴٪	۲۱٪	۳۱٪	۲۳٪	۱۱٪
نمای ۱۲، ۲۸ و ۱۳		ابعاد و اندازه	۲۸٪	۳۸٪	۱۶٪	۱۴٪	۴٪
نمای ۱، ۳، ۴، ۵، ۸		موقعیت قرارگیری	۱۶٪	۱۹٪	۳۴٪	۱۸٪	۱۳٪

نما	عنصر نما	مؤلفه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
فراوانی درصدی							
نمای ۳ و ۹ و ۱۰	ورودی	ارتباط با سایر اجزا	٪۱۹	٪۱۷	٪۳۴	٪۱۶	٪۱۴
نمای ۱۱ تا ۱۵		تزیینات غیرایرانی	٪۳۳	٪۳۸	٪۱۴	٪۱۳	٪۲
نمای ۱ و ۵ و ۷ و ۱۴ و ۱۸		جلوآمدگی	٪۱۳	٪۱۷	٪۲۳	٪۱۹	٪۲۸
نمای ۱۶ تا ۱۸		مقیاس انسانی	٪۱۵	٪۲۲	٪۲۱	٪۲۴	٪۱۸
نمای ۶، ۵، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۱۸	بازشو	تناسبات	٪۱۴	٪۲۱	٪۲۳	٪۲۶	٪۱۶
نمای ۸، ۹، ۱۲، ۱۳		رنگ	٪۱۴	٪۲۲	٪۲۴	٪۲۸	٪۱۲
نمای ۱، ۳، ۴، ۵، ۸		طراحی نامناسب	٪۳۲	٪۴۱	٪۱۲	٪۱۵	٪۰
نمای ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸		شکل بازشو	٪۲۳	٪۱۹	٪۸	٪۲۸	٪۲۲
نمای ۱۳ تا ۱۷		الگوی هویتی	٪۳۶	٪۳۴	٪۱۴	٪۱۲	٪۴
نمای ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸		ابعاد بازشو	٪۱۶	٪۲۰	٪۱۲	٪۲۸	٪۲۴
نمای ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸		رنگ بازشو	٪۲۲	٪۲۰	٪۱۲	٪۲۴	٪۲۲
نمای ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸		میزان و درصد بازشو	٪۲۸	٪۴۲	٪۱۴	٪۱۲	٪۴
نمای ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸		تکرار و ریتم در بازشوها	٪۱۵	٪۱۸	٪۲۲	٪۲۶	٪۱۹
نمای ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸		تنوع در ابعاد و شکل بازشوها	٪۳۲	٪۳۹	٪۱۳	٪۹	٪۷
نمای ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸	پیش آمدگی و فرورفتگی	ارتباط بین بازشوها	٪۱۸	٪۲۱	٪۱۲	٪۲۳	٪۲۶
نمای ۱۲ تا ۱۴، ۱۴، ۱۵، ۱۶ و ۱۸		ترکیب بندی	٪۱۲	٪۲۲	٪۲۴	٪۲۶	٪۱۶
نمای ۱، ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸		فرم	٪۱۲	٪۱۸	٪۱۲	٪۲۷	٪۳۱
نمای ۳، ۶ و ۸		همتراز	٪۱۳	٪۱۴	٪۱۱	٪۳۳	٪۲۹
نمای ۱، ۴، ۷، ۸، ۱۰، ۱۶		ابعاد و اندازه	٪۳۶	٪۳۸	٪۱۴	٪۱۲	٪۰
نمای ۱، ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸		مصالح و رنگ	٪۱۴	٪۲۳	٪۱۲	٪۳۱	٪۲۰
نمای ۱، ۲، ۴، ۵، ۷، ۱۶ تا ۱۸ و ۱۸		ترکیب بندی و چیدمان	٪۲۹	٪۳۷	٪۱۱	٪۱۵	٪۸
نمای ۱، ۲، ۴، ۵، ۱۰ و ۱۴		تنوع در اندازه و شکل بالکن‌ها	٪۱۴	٪۱۸	٪۱۷	٪۳۲	٪۱۹
نمای ۱، ۲، ۴، ۵، ۱۰ و ۱۴		ارتباط بین بالکن‌ها	٪۱۶	٪۱۴	٪۱۲	٪۳۶	٪۲۲
نمای ۱، ۲، ۴، ۵، ۱۰ و ۱۴		تعادل بصری	٪۳۱	٪۳۸	٪۱۶	٪۱۴	٪۱
نمای ۱، ۲، ۴، ۵، ۱۰ و ۱۴	خط آسمان	کارآمدی	٪۱۶	٪۲۱	٪۲۲	٪۲۶	٪۱۵
نمای ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۱۳ تا ۱۵		همترازی	٪۳۲	٪۴۱	٪۱۲	٪۱۱	٪۴
نمای ۱ تا ۱۸		هماهنگ	٪۱۴	٪۲۶	٪۱۲	٪۲۸	٪۲۰
نمای ۴ تا ۹، ۱۲، ۱۶ و ۱۸		متنوع	٪۱۸	٪۲۱	٪۲۲	٪۲۲	٪۱۷
نمای ۱ تا ۱۸		فرم	٪۲۷	٪۳۹	٪۱۶	٪۱۲	٪۶
نمای ۱ تا ۱۸		هماهنگی با نما	٪۱۶	٪۱۸	٪۱۷	٪۳۲	٪۱۷
نمای ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۱۳ تا ۱۵		تناسب با شرایط اقلیمی	٪۱۱	٪۱۲	٪۲۳	٪۳۶	٪۱۸
نمای ۴ تا ۹، ۱۲، ۱۶ و ۱۸		اغتشاش بصری در بام	٪۳۳	٪۴۲	٪۱۴	٪۱۱	٪۰
نمای ۴ تا ۹، ۱۲، ۱۶ و ۱۸		طراحی نامناسب	٪۳۸	٪۳۹	٪۱۲	٪۱۱	٪۰

در ابتدا با استفاده از آزمون کلموگروف اسمیروف سطح معنی داری متغیرها را مورد سنجش قرار داده و آزمون کلموگروف اسمیروف نشان داد که توزیع متغیرها نرمال نیست؛ زیرا سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ است. پس از آن به بررسی مؤلفه‌های هریک از عناصر پراهمیت نما با آزمون فریدمن پرداخته می‌شود.

جدول ۷. آزمون کلموگروف اسمیروف (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023

مؤلفه	آماره	سطح معنی داری	مؤلفه	آماره	سطح معنی داری
الگوی هویتی	۰/۳۰۲	۰/۰۰۰	تعدد و شلوغی	۰/۱۹۴	۰/۰۰۰
عرض قطعات	۰/۲۵۶	۰/۰۰۰	خطوط افقی	۰/۲۷۳	۰/۰۰۰
			ارتباط با سایر اجزا	۰/۱۷۵	۰/۰۰۰
			تزیینات غیرایرانی	۰/۲۶۰	۰/۰۰۰

احجام پر و خالی	۰/۲۴۷	۰/۰۰۰	خطوط عمودی	۰/۲۵۶	۰/۰۰۰	جلوآمدگی	۰/۱۶۹	۰/۰۰۰
تناسبات	۰/۲۶۵	۰/۰۰۰	خطوط منحنی	۰/۱۵۲	۰/۰۰۰	مقیاس انسانی	۰/۱۷۶	۰/۰۰۰
ترکیب بندی اجزا	۰/۲۴۱	۰/۰۰۰	ترکیب بندی	۰/۱۸۵	۰/۰۰۰	تناسبات	۰/۱۷۷	۰/۰۰۰
مقیاس انسانی	۰/۲۴۸	۰/۰۰۰	پیوستگی	۰/۲۶۸	۰/۰۰۰	رنگ	۰/۱۸۵	۰/۰۰۰
تقارن	۰/۲۱۴	۰/۰۰۰	تبادل بصری	۰/۱۷۲	۰/۰۰۰	طراحی نامناسب	۰/۲۶۷	۰/۰۰۰
تبادل	۰/۱۸۶	۰/۰۰۰	عناصر و المان‌های هویتی	۰/۲۶۱	۰/۰۰۰	شکل بازشو	۰/۲۳۳	۰/۰۰۰
میزان و درصد سطوح	۰/۲۵۷	۰/۰۰۰	کارآمدی	۰/۲۶۷	۰/۰۰۰	الگوی هویتی	۰/۲۴۹	۰/۰۰۰
میزان شفافیت	۰/۳۰۸	۰/۰۰۰	نوع	۰/۱۵۸	۰/۰۰۰	ابعاد بازشو	۰/۲۲۵	۰/۰۰۰
موقعیت قرارگیری	۰/۲۵۷	۰/۰۰۰	رنگ	۰/۲۶۴	۰/۰۰۰	رنگ بازشو	۰/۲۰۰	۰/۰۰۰
عقب نشستگی و جلوآمدگی	۰/۲۱۱	۰/۰۰۰	تاسیسات و تجهیزات	۰/۲۱۲	۰/۰۰۰	میزان و درصد بازشو	۰/۲۷۷	۰/۰۰۰
ترکیب بندی سطوح	۰/۲۳۶	۰/۰۰۰	ایمنی و امنیت	۰/۱۷۷	۰/۰۰۰	تکرار و ریتم در بازشوها	۰/۱۸۵	۰/۰۰۰
ارتباط بین سطوح	۰/۲۹۴	۰/۰۰۰	هماهنگی	۰/۱۴۵	۰/۰۰۰	تنوع در ابعاد و شکل بازشوها	۰/۲۷۶	۰/۰۰۰
سازگاری سطوح	۰/۱۷۹	۰/۰۰۰	تعدد و شلوغی	۰/۲۴۹	۰/۰۰۰	ارتباط بین بازشوها	۰/۲۰۳	۰/۰۰۰
تنوع سطوح	۰/۲۰۰	۰/۰۰۰	جنس	۰/۱۶۴	۰/۰۰۰	ترکیب بندی	۰/۱۷۴	۰/۰۰۰
جنس مصالح	۰/۲۶۱	۰/۰۰۰	رنگ	۰/۲۳۲	۰/۰۰۰	فرم	۰/۲۲۴	۰/۰۰۰
رنگ مصالح	۰/۲۵۵	۰/۰۰۰	ابعاد	۰/۲۷۷	۰/۰۰۰	همتراز	۰/۲۶۳	۰/۰۰۰
تنوع مصالح	۰/۱۷۴	۰/۰۰۰	فونت	۰/۲۳۹	۰/۰۰۰	ابعاد و اندازه	۰/۲۴۸	۰/۰۰۰
نوع پرداخت و به کارگیری مصالح	۰/۲۱۱	۰/۰۰۰			۰/۰۰۰	مصالح و رنگ	۰/۲۳۰	۰/۰۰۰
ترکیب بندی	۰/۱۷۱	۰/۰۰۰	همترازی	۰/۲۶۲	۰/۰۰۰	ترکیب بندی و چیدمان	۰/۲۷۱	۰/۰۰۰
میزان و درصد مصالح	۰/۲۲۴	۰/۰۰۰	تناسبات	۰/۱۵۸	۰/۰۰۰	تنوع در اندازه و شکل بالکن ها	۰/۲۲۵	۰/۰۰۰
تعدد و شلوغی	۰/۱۷۱	۰/۰۰۰	تنوع	۰/۱۸۹	۰/۰۰۰	ارتباط بین بالکن ها	۰/۲۶۰	۰/۰۰۰
ایمنی و امنیت	۰/۲۳۹	۰/۰۰۰	نوع	۰/۱۶۴	۰/۰۰۰	تبادل بصری	۰/۲۵۲	۰/۰۰۰
مصالح بومی و غیربومی	۰/۲۹۴	۰/۰۰۰	کیفیت	۰/۱۸۲	۰/۰۰۰	کارآمدی	۰/۱۷۸	۰/۰۰۰
نظافت پذیری	۰/۲۴۷	۰/۰۰۰	میزان تزئینات	۰/۲۵۱	۰/۰۰۰	همترازی	۰/۲۷۹	۰/۰۰۰
همخوانی و هماهنگی	۰/۲۰۲	۰/۰۰۰	رنگ	۰/۱۵۴	۰/۰۰۰	هماهنگی	۰/۲۱۶	۰/۰۰۰
تنوع رنگ	۰/۲۸۴	۰/۰۰۰	تزئینات هویتی	۰/۲۵۷	۰/۰۰۰	متنوع	۰/۱۵۸	۰/۰۰۰
ترکیب بندی	۰/۲۱۱	۰/۰۰۰	کارآمدی	۰/۱۸۹	۰/۰۰۰	فرم	۰/۲۶۳	۰/۰۰۰
رنگ های تند و تیره	۰/۲۸۲	۰/۰۰۰	موقعیت تزئینات	۰/۱۸۶	۰/۰۰۰	هماهنگی با نما	۰/۲۲۱	۰/۰۰۰

در این بخش از پژوهش به تجزیه و تحلیل مؤلفه‌های هریک از عناصر پراهمیت نما با آزمون فریدمن پرداخته می‌شود.

جدول ۸. (آمار توصیفی مؤلفه های فرم و آزمون فریدمن) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023					
مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی
الگوی هویتی	۴/۳۸	۰/۵۹			
تناسبات	۳/۹۸	۰/۹۹			
عرض قطعات	۳/۸۸	۱/۱۹			
مقیاس انسانی	۳/۴۸	۱/۲۸			
تبادل	۳/۱۲	۱/۴۰	۱۲۰	۶۳۵/۷۹۷	۷
تقارن	۲/۶۲	۱/۰۹			
ترکیب بندی اجزا	۲/۵۷	۱/۳۲			
احجام پر و خالی	۲/۵۳	۱/۱۸			

بر اساس جدول ۸، در خصوص میانگین متغیرهای الگوی هویتی برابر با ۴/۳۸، تناسبات برابر با ۳/۹۸، عرض قطعات برابر با ۳/۸۸، مقیاس انسانی برابر با ۳/۴۸، تعادل برابر با ۳/۱۲، تقارن برابر با ۲/۶۲، ترکیب بندی اجزا برابر با ۲/۵۷ و احجام پر و خالی برابر با ۲/۵۳ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مولفه ها معنی دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۶۳۵/۷۹۷ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی داری آن برابر ۰/۰۰۰ می باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مولفه رد می شود بیشترین میانگین مربوط به الگوی هویتی و کمترین میانگین مربوط به احجام پر و خالی و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۴/۳۸ و ۲/۵۳ می باشد.

جدول ۹. آمار توصیفی مؤلفه های سطوح و اشکال و آزمون فریدمن (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
میزان و درصد سطوح	۴/۲۰	۰/۹۶	۱۲۰	۶۴۷/۷۸۸	۷	۰/۰۰۰
میزان شفافیت	۴/۱۳	۰/۹۸				
ترکیب بندی سطوح	۳/۵۷	۱/۲۵				
تنوع سطوح	۲/۷۲	۱/۳۷				
سازگاری سطوح	۲/۶۴	۱/۳۱				
ارتباط بین سطوح	۲/۵۷	۱/۳۶				
موقعیت قرارگیری	۲/۴۰	۱/۲۷				
عقب نشستگی و جلوآمدگی	۲/۳۶	۱/۲۸				

بر اساس جدول ۹، در خصوص میانگین متغیرهای میزان و درصد سطوح برابر با ۴/۲، میزان شفافیت برابر با ۴/۱۳، ترکیب بندی سطوح برابر با ۳/۵۷، تنوع سطوح برابر با ۲/۷۲، سازگاری سطوح برابر با ۲/۶۴، ارتباط بین سطوح برابر با ۲/۵۷، موقعیت قرارگیری برابر با ۲/۴ و عقب نشستگی و جلوآمدگی برابر با ۲/۳۶ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مولفه ها معنی دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۶۴۷/۷۸۸ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی داری آن برابر ۰/۰۰۰ می باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مولفه رد می شود بیشترین میانگین مربوط به میزان و درصد سطوح و کمترین میانگین مربوط به عقب نشستگی و جلوآمدگی و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۴/۲۰ و ۲/۳۶ می باشد.

جدول ۱۰. (آمار توصیفی مؤلفه های مصالح و آزمون فریدمن) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
رنگ مصالح	۴/۲۸	۰/۷۰	۱۲۰	۷۸۰/۹۷۱	۱۰	۰/۰۰۰
جنس مصالح	۴/۲۶	۰/۷۳				
مصالح بومی و غیربومی	۴/۰۳	۰/۹۶				
همخوانی و هماهنگی	۳/۱۶	۱/۳۲				
ایمنی و امنیت	۳/۰۶	۱/۴۲				
نظافت پذیری	۳/۰۴	۱/۴۰				
ترکیب بندی	۲/۹۵	۱/۳۳				
تنوع مصالح	۲/۹۳	۱/۲۴				
میزان و درصد مصالح	۲/۹۱	۱/۴۷				
تعدد و شلوغی	۲/۸۸	۱/۳۴				

بر اساس جدول ۱۰، در خصوص میانگین متغیرهای رنگ مصالح برابر با ۴/۲۸، جنس مصالح برابر با ۴/۲۶، مصالح بومی و غیربومی برابر با ۴/۰۳، همخوانی و هماهنگی برابر با ۳/۱۶، ایمنی و امنیت برابر با ۳/۰۶، نظافت‌پذیری برابر با ۳/۰۴، ترکیب‌بندی برابر با ۲/۹۵، تنوع مصالح برابر با ۲/۹۳، میزان و درصد مصالح برابر با ۲/۹۱، تعدد و شلوغی برابر با ۲/۸۸ و نوع پرداخت و بکارگیری مصالح برابر با ۲/۸۲ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه‌ها معنی‌دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۷۸۰/۹۷۱ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی‌داری آن برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مولفه رد می‌شود بیشترین میانگین مربوط به رنگ مصالح و کمترین میانگین مربوط به نوع پرداخت و بکارگیری مصالح و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۴/۲۸ و ۲/۸۲ می‌باشد.

جدول ۱۱. (آمار توصیفی مؤلفه های رنگ و آزمون فریدمن) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023						
مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
رنگ های تند و تیره	۴/۲۶	۰/۸۰	۱۲۰	۴۶۳/۵۱۱	۶	۰/۰۰۰
تنوع رنگ	۴/۰۴	۱/۰۶				
رنگ های متضاد	۳/۹۱	۱/۱۰				
رنگ های ملایم	۳/۱۷	۱/۳۶				
تعدد و شلوغی	۳/۰۳	۱/۴۵				
ترکیب بندی	۳/۰۱	۱/۴۸				
رنگ های هماهنگ	۲/۹۷	۱/۵۲				

بر اساس جدول ۱۱، در خصوص میانگین متغیرهای رنگ‌های تند و تیره برابر با ۴/۲۶، تنوع رنگ برابر با ۴/۰۴، رنگ‌های متضاد برابر با ۳/۹۱، رنگ‌های ملایم برابر با ۳/۱۷، تعدد و شلوغی برابر با ۳/۰۳، ترکیب بندی برابر با ۳/۰۱ و رنگ‌های هماهنگ برابر با ۲/۹۷ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه‌ها معنی‌دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۴۶۳/۵۱۱ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی‌داری آن برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مولفه رد می‌شود بیشترین میانگین مربوط به رنگ‌های تند و تیره و کمترین میانگین مربوط به رنگ‌های هماهنگ و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۴/۲۶ و ۲/۹۷ می‌باشد.

جدول ۱۲. (آمار توصیفی مؤلفه های خطوط نما و آزمون فریدمن) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023						
مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
خطوط افقی	۴/۲۳	۰/۸۶	۱۲۰	۳۸۴/۷۵۷	۵	۰/۰۰۰
پیوستگی	۴/۰۲	۱/۰۰				
ترکیب بندی	۳/۲۲	۱/۳۴				
خطوط عمودی	۳/۲۰	۱/۴۸				
خطوط منحنی	۳/۰۸	۱/۳۷				
تعادل بصری	۲/۹۳	۱/۳۵				

بر اساس جدول ۱۲، در خصوص میانگین متغیرهای خطوط افقی برابر با ۴/۲۳، پیوستگی برابر با ۴/۰۲، ترکیب‌بندی برابر با ۳/۲۲، خطوط عمودی برابر با ۳/۲، خطوط منحنی برابر با ۳/۰۸ و تعادل بصری برابر با ۲/۹۳ است. در

جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه‌ها معنی‌دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۳۸۴/۷۵۷ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی‌داری آن برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مولفه رد می‌شود. بیشترین میانگین مربوط به خطوط افقی و کمترین میانگین مربوط به تعادل بصری و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۴/۲۳ و ۲/۹۳ می‌باشد.

جدول ۱۳. (آمار توصیفی مؤلفه های ملحقات و آزمون فریدمن) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
عناصر و المان های هویتی	۴/۰۲	۱/۱۴	۱۲۰	۵۱۱/۵۸۸	۶	۰/۰۰۰
کارآمدی	۴/۰۰	۱/۰۰				
تاسیسات و تجهیزات	۳/۸۶	۱/۰۹				
ایمنی و امنیت	۳/۱۳	۱/۳۳				
نوع	۲/۹۹	۱/۴۷				
هماهنگی	۲/۸۷	۱/۳۷				
رنگ	۲/۵۰	۱/۵۰				

بر اساس جدول ۱۳، در خصوص میانگین متغیرهای عناصر و المان‌های هویتی برابر با ۴/۰۲، کارآمدی برابر با ۴، تاسیسات و تجهیزات برابر با ۳/۸۶، ایمنی و امنیت برابر با ۳/۱۳، نوع برابر با ۲/۹۹، هماهنگی برابر با ۲/۸۷ و رنگ برابر با ۲/۵۰ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه‌ها معنی‌دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۵۱۱/۵۸۸ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی‌داری آن برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مولفه رد می‌شود. بیشترین میانگین مربوط به عناصر و المان‌های هویتی و کمترین میانگین مربوط به رنگ و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۴/۰۲ و ۲/۵۰ می‌باشد.

جدول ۱۴. (آمار توصیفی مؤلفه های تزئینات و آزمون فریدمن) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
تزئینات هویتی	۴/۲۳	۰/۸۳	۱۲۰	۵۱۳/۱۷۸	۶	۰/۰۰۰
میزان تزئینات	۴/۱۶	۰/۸۵				
نوع	۳/۰۲	۱/۲۲				
موقعیت تزئینات	۳/۰۱	۱/۲۳				
کیفیت	۲/۹۷	۱/۴۳				
کارآمدی	۲/۹۲	۱/۳۸				
رنگ	۲/۸۸	۱/۴۴				

بر اساس جدول ۱۴، در خصوص میانگین متغیرهای تزئینات هویتی برابر با ۴/۲۳، میزان تزئینات برابر با ۴/۱۶، نوع برابر با ۳/۰۲، موقعیت تزئینات برابر با ۳/۰۱، کیفیت برابر با ۲/۹۷، کارآمدی برابر با ۲/۹۲ و رنگ برابر با ۲/۸۸ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه‌ها معنی‌دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۵۱۳/۱۷۸ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی‌داری آن برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مولفه رد می‌شود بیشترین میانگین مربوط به تزئینات هویتی و کمترین میانگین مربوط به رنگ و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۴/۲۳ و ۲/۸۸ می‌باشد.

جدول ۱۵. آمار توصیفی مؤلفه های ورودی و آزمون فریدمن (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023						
مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
طراحی نامناسب	۳/۸۹	۱/۰۲	۱۲۰	۷۳۰/۴۴۰	۹	۰/۰۰۰
تزئینات غیرایرانی	۳/۸۸	۱/۰۷				
ابعاد و اندازه	۳/۸۳	۱/۱۴				
ارتباط با سایر اجزا	۳/۱۱	۱/۲۹				
موقعیت قرارگیری	۳/۰۶	۱/۲۵				
فرم و شکل	۳/۰۴	۱/۲۱				
رنگ	۲/۹۸	۱/۲۴				
تناسبات	۲/۹۲	۱/۲۹				
مقیاس انسانی	۲/۹۱	۱/۳۴				
جلوآمدگی	۲/۶۸	۱/۳۹				

بر اساس جدول ۱۵، در خصوص میانگین متغیرهای طراحی نامناسب برابر با ۳/۸۹، تزئینات غیرایرانی برابر با ۳/۸۸، ابعاد و اندازه برابر با ۳/۷۳، ارتباط با سایر اجزا برابر با ۳/۱۱، موقعیت قرارگیری برابر با ۳/۰۶، فرم و شکل برابر با ۳/۰۴، رنگ برابر با ۲/۹۸، تناسبات برابر با ۲/۹۲، مقیاس انسانی برابر با ۲/۹۱ و جلوآمدگی برابر با ۲/۶۸ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه‌ها معنی دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۷۳۰/۴۴۰ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی داری آن برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مؤلفه رد می‌شود. بیشترین میانگین مربوط به طراحی نامناسب و کمترین میانگین مربوط به جلوآمدگی و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۳/۸۹ و ۲/۶۸ می‌باشد.

جدول ۱۶. آمار توصیفی مؤلفه های بازشو و آزمون فریدمن (نگارندگان، ۱۴۰۲)

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
الگوی هویتی	۳/۸۶	۱/۱۵	۱۲۰	۵۸۴/۳۵۹	۸	۰/۰۰۰
تنوع در ابعاد و شکل بازشوها	۳/۸۰	۱/۱۸				
میزان و درصد بازشو	۳/۷۸	۱/۱۱				
رنگ بازشو	۲/۹۶	۱/۴۸				
شکل بازشو	۲/۹۴	۱/۵۱				
ترکیب بندی	۲/۸۸	۱/۲۵				
تکرار و ریتم در بازشوها	۲/۸۴	۱/۳۴				
ارتباط بین بازشوها	۲/۸۳	۱/۴۸				
ابعاد بازشو	۲/۷۵	۱/۴۳				

بر اساس جدول ۱۶، در خصوص میانگین متغیرهای الگوی هویتی برابر با ۳/۸۶، تنوع در ابعاد و شکل بازشوها برابر با ۳/۸۰، میزان و درصد بازشو برابر با ۳/۷۸، رنگ بازشو برابر با ۲/۹۶، شکل بازشو برابر با ۲/۹۴، ترکیب بندی برابر با ۲/۸۸، تکرار و ریتم در بازشوها برابر با ۲/۸۴، ارتباط بین بازشوها برابر با ۲/۸۳ و ابعاد بازشو برابر با ۲/۷۵ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه‌ها معنی دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۵۸۴/۳۵۹ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی داری آن برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مؤلفه رد می‌شود. بیشترین میانگین مربوط به الگوی هویتی و کمترین میانگین مربوط به ابعاد بازشو و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۳/۸۶ و ۲/۷۵ می‌باشد.

جدول ۱۷. (آمار توصیفی مؤلفه های پیش آمدگی - بالکن و آزمون فریدمن) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023						
مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
ابعاد و اندازه	۳/۹۸	۰/۹۹	۱۲۰	۶۸۷/۴۶۲	۸	۰/۰۰۰
تعادل بصری	۳/۸۴	۱/۰۵				
ترکیب بندی و چیدمان	۳/۶۳	۱/۲۸				
کارآمدی	۲/۹۷	۱/۳۱				
مصالص و رنگ	۲/۸۱	۱/۳۷				
تنوع در اندازه و شکل بالکن ها	۲/۷۷	۱/۳۴				
ارتباط بین بالکن ها	۲/۶۷	۱/۳۸				
فرم	۲/۵۳	۱/۴۰				
همتراز	۲/۴۹	۱/۳۹				

بر اساس جدول ۱۷، در خصوص میانگین متغیرهای ابعاد و اندازه برابر با ۳/۹۸، تعادل بصری برابر با ۳/۸۴، ترکیب بندی و چیدمان برابر با ۳/۶۳، کارآمدی برابر با ۲/۹۷، مصالح و رنگ برابر با ۲/۸۱، تنوع در اندازه و شکل بالکن ها برابر با ۲/۷۷، ارتباط بین بالکن ها برابر با ۲/۶۷، فرم برابر با ۲/۵۳ و همتراز برابر با ۲/۴۹ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه ها معنی دار هست. با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۶۸۷/۴۶۲ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی داری آن برابر ۰/۰۰۰ می باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مؤلفه رد می شود. بیشترین میانگین مربوط به ابعاد و اندازه و کمترین میانگین مربوط به همتراز و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۳/۹۸ و ۲/۴۹ می باشد.

جدول ۱۸. (آمار توصیفی مؤلفه های خط آسمان و آزمون فریدمن) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023						
مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
همتراز	۳/۸۵	۱/۱۱	۱۲۰	۱۶۰/۲۲۶	۲	۰/۰۰۰
متنوع	۳/۰۳	۱/۳۶				
هماهنگ	۲/۸۶	۱/۳۸				

بر اساس جدول ۱۸، در خصوص میانگین متغیرهای همترازی برابر با ۳/۸۵، متنوع برابر با ۳/۰۳ و هماهنگ برابر با ۲/۸۶ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه ها معنی دار است. با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۱۶۰/۲۲۶ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی داری آن برابر ۰/۰۰۰ می باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مؤلفه رد می شود. بیشترین میانگین مربوط به همترازی و کمترین میانگین مربوط به هماهنگ و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۳/۸۵ و ۲/۸۶ می باشد.

جدول ۱۹. (آمار توصیفی مؤلفه های بام بنا و آزمون فریدمن) (نگارندگان، ۱۴۰۲)

Source: research findings, 2023						
مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	حجم نمونه	کای دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
طراحی نامناسب	۴/۰۵	۰/۹۷	۱۲۰	۳۷۳/۱۵۰	۴	۰/۰۰۰
اغتشاش بصری در بام	۳/۹۸	۰/۹۶				
فرم	۳/۶۹	۱/۱۶				
هماهنگی با نما	۲/۸۵	۱/۳۴				
تناسب با شرایط اقلیمی	۲/۶۱	۱/۲۳				

بر اساس جدول ۱۹، در خصوص میانگین متغیرهای طراحی نامناسب برابر با ۴/۰۵، اغتشاش بصری در بام برابر با ۳/۹۸، فرم برابر با ۳/۶۹، هماهنگی با نما برابر با ۲/۸۵ و تناسب با شرایط اقلیمی برابر با ۲/۶۱ است. در جدول آزمون فریدمن میانگین مؤلفه‌ها معنی دار هست با توجه به مقدار آماره کای دو برابر ۳۷۳/۱۵۰ و مقدار احتمال مربوط به بررسی معنی داری آن برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ فرض صفر آماری مبنی بر برابر بودن میانگین مؤلفه رد می‌شود. بیشترین میانگین مربوط به طراحی نامناسب و کمترین میانگین مربوط به تناسب با شرایط اقلیمی و مقادیر آنها به ترتیب برابر با ۴/۰۵ و ۲/۶۱ می‌باشد.

نتیجه گیری و ارائه راهکار

در معماری نمایشی و جامعه نمایش‌گرا جریان‌های غالب معماری معاصر در ایران، جریان‌های ناشی از انقلاب ایران، عوامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پیرو آن، جهانی شدن و حرکت کشور به سمت نوگرایی هستند. آغاز دوره معاصر ایران، آغاز تغییرات وسیع در همه زمینه‌ها است. در این دوره توسعه و پیشرفت مفاهیم تازه ای را به خود گرفتند و دیدگاه‌های نوین سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و شیوه‌های نوین زندگی عملاً در معماری به نمایش درآمد و معماری جدید، اندیشه‌های جدید را بیان داشت. اما با احتساب تمام موارد مطرح شده، شمار آثار غنی معماری معاصر ایران اندک است و افزایش دانشگاه‌ها و دانش‌آموختگان معماری نتوانسته در این روند کاهشی تأثیر بسزایی بگذارد. دوره نوین معماری ایران با پذیرش عوامل مختلف مورد بحث، خوب یا بد زمان را می‌پیماید و مسیر خود را در مکان ادامه می‌دهد. در این دوران تحولات اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های جهانی، حضور فعال پدیده‌های جدید، عملکردهای جدید و زندگی جدید، معادلات تازه سیاسی و به طور کلی پدیده‌های مدرن و غیرقابل اجتناب، همگی عواملی ناخواسته و بعضاً تحمیلی بودند که چرخه تاریخ معاصر را به سمتی متفاوت با جهتگیری‌های گذشته سوق دادند. به طور کلی معماری نمایشی، معماری است که بسیار عامه پسند می‌باشد و در آن کلیه عناصر معماری تنها جهت خودنمایی و صرفاً به صورت تقلیدی از دیگر سبک‌ها و معماری دیگر کشورها نمود پیدا کرده‌اند. بی‌آنکه ارتباطی با فرهنگ، هویت و الگوهای معماری اصیل منطقه خود داشته باشد. به گونه‌ای شفاف نظیر آن چیزی که در کشورمان و در جامعه امروزی آشکار شده است. ساختمان‌های نئوکلاسیکی که تنها به دلیل تزئینات زیاد و جلوه‌ای بیشتر، در هر منطقه از کشورمان بر پا گشته اند؛ بی‌آنکه هماهنگی با زمینه و بافت خود داشته باشند. از این رو اینگونه از معماری که تنها به دنبال تقلیدی از معماری دیگر کشورها است و جامعه خود را بر صنعت مدرن متکی می‌کند و نمایشی بودنش اتفاقی یا سطحی نیست از بنیاد نمایش‌گرا است.

حال مبتنی بر این مطلب و با توجه به داده‌های حاصله از بررسی پرسشنامه‌های پژوهش مشخص گردید که مؤلفه‌های دارای میانگین بالای عدد ۳/۵ به عنوان بیشترین پیامدهای منفی رخداد نمایشی نماهای ساختمان‌های مسکونی منتخب شناسایی گردید و مشخص شد که مؤثرترین مؤلفه‌ها در بخش عنصر فرم نما متوجه الگوی هویتی،

عرض قطعات، تناسبات و مقیاس انسانی می‌باشد. این همان وجهی است که در پژوهش Amanpour and colleagues (2019) در جهت بهره ویری تناسبات هندسی مهم شمرده شد و تناسبات هندسی عنصر مهم فرمی در بررسی نماها همسو با الگوی هویتی قرار داده شد و در این راستا عوامل مختلفی چون مصالح، میزان فضای صلب و شفاف و ترکیب حجمی و غیره در زیبا به نظر رسیدن یک نما به نوبه خود نقش مهمی را ایفا می‌کنند. در بخش سطوح و اشکال: میزان و درصد سطوح، میزان شفافیت و ترکیب بندی سطوح؛ در عنصر مصالح: جنس و رنگ مصالح، مصالح بومی و غیربومی؛ با پژوهش Fardpur (1401) که بکارگیری مصالح بومی را تعامل معانی گذشته و نوین معماری از طریق تداوم اصالت می‌داند و رنگ و جنس مصالح را وجهی با ارزش در تبیین رابطه الگوهای اصیل گذشته در ساختار نماهای امروزی می‌داند؛ همسو است. در عنصر رنگ: تنوع رنگ‌ها، رنگ‌های متضاد و تند و تیره؛ در بخش خطوط نما: بیشترین اصل متوجه خطوط افقی و پیوستگی می‌باشد؛ در عنصر ملحقات نما: عناصر و المان‌های هویتی، تاسیسات و تجهیزات و کارآمدی بودن عناصر؛ در عنصر تزئینات: تزئینات هویتی و میزان تزئینات؛ در عنصر ورودی: طراحی نامتناسب و یا ورودی طراحی نشده، ابعاد و اندازه و تزئینات غیر ایرانی؛ استخراج شده است که با پژوهش Tahmasabi Fard and colleagues (1402) به دلیل این نتیجه که خطوط در جداره با امتیاز ۵/۲۸ و الحاقات در تک نما با امتیاز ۵/۲۰. بیشترین میزان تأثیر را در ایجاد اغتشاش بصری دارند. همچنین در جداره و تک نما درب کم‌ترین تأثیر در ایجاد اغتشاش بصری را دارد، این نتایج همسویی دارد. در ادامه یافته‌های پژوهش در عنصر باز شو: میزان و درصد بازشوها، الگوی هویتی، تنوع در ابعاد و اشکال بازشوها؛ با نتایج پژوهش Prieto and Oldenhave (۲۰۲۱) به این دلیل که عنصر باز شو و ابعاد پنجره‌ها را اصلی‌ترین عنصر در جهت ارتقاء کیفیت نمای ساختمان دانستند و با این وجود بیان نمودند که تعدد زیاد باز شو و عدم پیروی فرم و الگوی آن از نظر هماهنگی با نما و اقلیم منطقه در نمای ساختمان مسکونی آشفته‌گی و اغتشاش بصری را ایجاد می‌نماید همسو است.

در عنصر پیش آمدگی‌ها و فرورفتگی‌ها و بالکن‌ها: ابعاد و اندازه، ترکیب بندی و چیدمان و تعادل بصری؛ در عنصر خط آسمان مؤلفه همترازی و در عنصر بام بنا بیشترین و مؤثرترین پیامد منفی در جهت نمایشی شدن نمای ساختمان‌های مسکونی در منطقه سعادت آباد تهران مربوط به مؤلفه‌های فرم، طراحی نامناسب و یا عدم طراحی بام بنا و اغتشاشات بصری در بام بنا می‌باشد. از طرفی باتوجه به گستردگی، تنوع و نوگرایی موضوع نمای ساختمان‌های مسکونی منطقه سعادت آباد تهران به عنوان یکی از مؤثرترین عوامل بر کیفیت جداره‌های شهری، امروزه بحث ساماندهی نماهای ساختمان‌های مسکونی و جداره‌های شهری از مهم ترین دغدغه‌های طراحان می‌باشد. حال با توجه به بررسی‌های صورت گرفته و واکاوی و تحلیل نماهای ساختمان‌های مسکونی این منطقه مورد مطالعه و نتیجه گیری به عمل آمده از بیشترین پیامدهای نمایشی بودن این ساختمان‌ها، راهکارهای طراحی در

هر بخش از مؤلفه‌های مؤثر جهت بهبود نماهای ساختمان‌های مسکونی منطقه سعادت آباد تهران در جهت عدم نمایشی بودن به شرح جدول ۲۰ است:

جدول ۲۰. راهکار های طراحی نما ساختمان های مسکونی منطقه سعادت آباد تهران به تفکیک عناصر مهم نما، در جهت بهبود این نماها (نگارندگان، ۱۴۰۲)

ارائه پیشنهاد	
فرم	سطوح و اشکال
- به کارگیری فرم های متوازن و متناسب با فرهنگ و ارزش های اسلامی - هماهنگی در ابعاد و عرض قطعات با هدف حفظ انسجام و وحدت بخشی به جداره - حفظ تناسبات در فرم کلی بنا - انطباق فرم بنا با عملکرد آن - استفاده از طیف منظمی از ابعاد و اندازه در طراحی اجزای نما (در، بازشو، ستون، تراس و ...) - جهت ایجاد هماهنگی و تعادل بصری در فرم نما - رعایت نظم، توازن، وحدت و تعادل در اجزای نما جهت ایجاد هماهنگی در فرم نما - ایجاد ارتباط بین قسمت های پر و خالی فرم نما و همچنین ترکیب بندی مناسب فضاهای پر و خالی جهت حفظ تعادل بصری - استفاده از طراحی مدولار جهت طرحی کارآمد، ایستا، عملی و پایدار - رعایت مقیاس و تناسبات انسانی - طراحی نما به صورت یک فرم واحد و منسجم مصالح - استفاده از مصالح مرغوب، بادوام و مقاوم - استفاده از مصالح قابل شستشو - عدم استفاده از مصالح وارداتی - استفاده از مصالح با قابلیت استفاده مجدد و بازیافت شدنی - کاهش تاثیرات منفی زیست محیطی در به کارگیری مصالح - استفاده از مصالح بومی و باهویت - در نظر گرفتن جنبه های تاریخی، اجتماعی و فرهنگی در به کارگیری مصالح - تغییر مصالح نما بر مبنای تغییر کاربری - به کارگیری مصالح نوین - استفاده از مصالح انعطاف پذیر و سبک - استفاده از دیوار سبز و اکسیژن ساز در ترکیب بندی با مصالح - استفاده از مصالح و رنگ های همخوان با مجاورین - استفاده از مصالح سازگار با محیط - عدم استفاده از مصالح متعدد در نما - تاکید بر آرایش، نظم هندسی، تناسبات، تعادل، هماهنگی، تداوم، انسجام در ترکیب بندی مصالح	- رعایت نسبت میزان و درصد به کارگیری سطوح با هدف حفظ هماهنگی و انسجام - حفظ تناسب در به کارگیری سطوح شفاف نسبت به کل سطوح - ترکیب بندی همخوان و متجانس سطوح جهت حفظ یکپارچگی - استفاده از اشکال پیوسته و منسجم در طراحی نما در تحقق اعمال هماهنگی - استفاده از اشکال هندسی پایه و اصل در ایجاد ترکیب بندی مناسب - خرد کردن سطوح و تغییراتی در نمای بیرونی به منظور کاهش ظاهری حجم توده - ایجاد ارتباط بین سطوح نما از طریق مصالح و رنگ - رعایت تناسب بین سطوح شفاف و کدر رنگ - ترکیب بندی رنگ های سطح نما به صورت یک کلیت واحد، منسجم و هدفمند - عدم استفاده از رنگ های متنوع در سطح نما - عدم استفاده از رنگ های تند و تیره در سطح نما - عدم استفاده از رنگ های نامتعارف و ناهماهنگ - استفاده از رنگ های ملایم به عنوان رنگ غالب نما - ایجاد هماهنگی بین رنگ اجزای نما با رنگ زمینه - انتخاب رنگ نما به صورت هماهنگ و در شان عملکرد ساختمان - عدم استفاده از رنگ های متنوع در سطح نما - استفاده از رنگ های هماهنگ و همخوان و عدم استفاده از رنگ های متضاد در سطح نما - در نظر گرفتن معانی رنگ ها در به کارگیری و طراحی نما خطوط نما - حفظ تداوم خطوط افقی نماها جهت ایجاد پیوستگی - ایجاد همردیفی با امتداد خطوط افقی در نماهای مجاور - تقویت خطوط افقی نما با استفاده از رنگ و فرم متفاوت مصالح در ریتم های افقی نما پیش آمدگی، فرورفتگی - بالکن - رعایت تناسبات در ابعاد و اندازه بالکن ها - ترکیب بندی و چیدمان مناسب بالکن ها جهت ایجاد تعادل بصری - سازمادهی و ایجاد ارتباط مؤثر میان پیش آمدگی های نما - ایجاد سازگاری و همگونی بالکن ها با زمینه کالبدی - هماهنگی بین اجزاء پیش آمدگی با اجزاء نما - استفاده از بالکن ها برای ایجاد تراس های سبز - پیش آمدگی مناسب فضای ورودی - عدم استفاده از پیش آمدگی های ناکارآمد. تزیینات - تداعی الگوهای سنتی در به کارگیری تزیینات - بهره مندی از تزیینات جهت القای حس امنیت، آرامش، زیبایی، هویت مندی و خاطره انگیزی - استفاده از میزان و حدی مطلوب از تزیینات و در تناسب با سایر سطوح - عدم استفاده از تزیینات بیش از حد و ناهنجار همچون زرق و برق های مبتذل و نامتناسب - استفاده از جداره های سبز یا آبی به عنوان تزییناتی پایدار و کارآمد در سطح نما - بهره گیری از تزیینات کارآمد - استفاده از ترده های مشبک با طرح های هندسی سنتی اسلامی به عنوان تزیینات نما - استفاده از تزیینات هماهنگ با زمینه - در صورت الحاق تزیینات به سطح نما، رعایت موارد ایمنی در خصوص نحوه اتصال بازشوها و پنجره ها
ورودی	

ارائه پیشنهاد	
فرم	سطوح و اشکال
- استفاده از هندسه ساختاری متناسب و انتظام یافته در طراحی ورودی	- استفاده از الگوهای هویتی در فرم و شکل بازشوها
- استفاده از ابعاد و اندازه متناسب در طراحی ورودی	- حفظ تناسب در به کارگیری درصد سطح بازشوها نسبت به کل سطح نما
- طرای فضای ورودی به صورت خوانا و متناسب با سایر اجزا نما	- استفاده از تزئینات هویتی و متناسب با فرهنگ ایرانی در قاب بندی بازشوها
- ورودی طراحی شده با استفاده از ایجاد فضای پیش ورودی، تغییر در فرم و ابعاد و	- استفاده از بازشوها با اشکال هندسی متعارف و همگون با یکدیگر
ایجاد فرورفتگی و استفاده از تزئینات جهت تاکید بصری به عنصر مهم ورودی	- رعایت اصل تشابه و استفاده از الگوهای تکرار شونده در به کارگیری بازشوها جهت ایجاد وحدت و حفظ انسجام
- عدم استفاده از تزئینات بی مصرف، غیر کاربردی و فاقد هویت	- ایجاد طیف منظمی از بازشوها با رعایت تناسبیات
- استفاده از تزئینات متناسب با فرهنگ ایرانی در طراحی ورودی	- ایجاد ارتباط و اتصال بین بازشوها جهت حفظ هماهنگی
- استفاده از عناصر طبیعی آب، گیاه، پوسته سبز و طراحی گلجای‌ها به عنوان تزئینات در فضای ورودی	- ترکیب بندی مناسب و متعادل بازشوها با به کارگیری اصول سازماندهی ریتم و نظم
- طراحی متمایز فضای ورودی از کل نما با حفظ هماهنگی و همگونی با کل نما	- طراحی سایه بان جهت ایجاد آسایش اقلیمی و حفظ حریم خصوصی
	- عدم استفاده از بازشوها و پنجره های ناکارآمد و فاقد استفاده
	بام بنا
	- رعایت خط آسمان در طراحی
	- طراحی بام بنا
	- استفاده از فرم و شکل متعارف
	- ایجاد هماهنگی میان فرم سقف ها
	- استفاده از پوشش گیاهی در سطح بام

برای برقراری ارتباط معنادار با حوزه جغرافیای انسانی، می‌توانید به ابعاد مختلف جغرافیایی و اجتماعی که تحت تأثیر نمای ساختمان‌ها قرار دارند، توجه کنید. در این راستا، پیشنهادات زیر می‌تواند مفید باشد:

۱. تحلیل اجتماعی و فرهنگی: بررسی کنید که چگونه طراحی نمای ساختمان‌ها بر هویت اجتماعی و فرهنگی محله تأثیر می‌گذارد. برای مثال، نمای ساختمان‌ها ممکن است با هویت فرهنگی محله سازگار باشد یا به آن آسیب بزند.

۲. تأثیرات بر کیفیت زندگی: بررسی کنید که چگونه طراحی نمای ساختمان‌ها بر کیفیت زندگی ساکنان تأثیر می‌گذارد. برای مثال، طراحی نامناسب نما می‌تواند بر رضایت ساکنان و تعاملات اجتماعی آنها تأثیر بگذارد.

۳. ارتباط با فضای عمومی: تحلیل کنید که چگونه طراحی نمای ساختمان‌ها با فضای عمومی و تعاملات اجتماعی در محله مرتبط است. طراحی نما می‌تواند به ایجاد یا محدود کردن فضاهای عمومی و اجتماعی کمک کند.

۴. پاسخ به نیازهای محلی: بررسی کنید که آیا طراحی نمای ساختمان‌ها پاسخگوی نیازهای خاص و منحصربه‌فرد جامعه محلی است. برای مثال، آیا نماهای موجود پاسخگوی نیازهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ساکنان هستند؟

۵. ملاحظات جغرافیای انسانی: تحلیل کنید که چگونه ویژگی‌های جغرافیایی منطقه، مانند الگوهای استفاده از زمین و تراکم جمعیت، بر طراحی نما تأثیر می‌گذارد و بالعکس.

با توجه به این جنبه‌ها، می‌توانید پیوندی معنادار بین طراحی نمای ساختمان‌ها و جغرافیای انسانی برقرار کنید و راهکارهایی برای بهبود نماهای ساختمان‌های مسکونی ارائه دهید که همسو با نیازها و ویژگی‌های جغرافیایی و انسانی منطقه باشد.

References

- Abedi, M.(2012), *Facade Extensions, Forgotten need*, memarifarhang magazine, No 51
- AlHalawani, S, Yang, Y. L, Liu, H & Mitra, N.J, (2013), *Interactive Facades Analysis and synthesis of semi-Regular facedes*. Computer Graphics Forum (Vol.32, No. 2pt2, pp215-224
- Amanpour, M. Tahbaz, M. Karimifard , L. 2021 , *Investigating the geometric proportions of the facades of modern residential buildings in Tehran with regard to visual beauty in order to improve urban design* , Quarterly of New Attitudes in Human Geography (summer) , vol.13. No3. (In Persian).
- Asgari Ali. Fathi. Razie. (1400). *Impact and Effectiveness of Contemporary Consumption Culture on Architecture and Urban Planning*. Intercultural Studies Quarterly. Volume 16. Number 46. 103-132. (In Persian).
- Atarod, F. Kashi. H.(2018), *Constituent Elements of Urban Façade*, armanshahr architecture & Urban Development, No 21, 173-192 (In Persian).
- Azami, M. (2017). *Evaluation of the efficiency of the Faced committee of the municipality of the regions in organizing the urban landscape*, Master's thesis of urban management, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran (In Persian).
- Bentley , Lan , Alcock , A , Murrain , P ,McGlynn , S. & Smith , G. (2020). *Responsive Environment: A Manual for Designers*. London: Architectural press
- Buchanan, P.(1998), *Facing up to facades*, Architects journal, 188, 21-56. Building Research Establishment.
- Clark, David, (2016). "*Consumer society and the postmodern city*". Translation: Hamid Pourang. Second edition. Tehran: Scientific and Cultural Publishing Company. (In Persian).
- Corrigan. Peter (2017). *An introduction to the sociology of consumption*. Competent translation by Madani Lavasani. First Edition. Tehran: Farhang Research Institute. Literary art.. (In Persian).
- Cullen, G. (2016), *the concise townscape*, tabibian Translation, Tehran University Publications
- D. K. Ching. (2022), *Architecture: Form Space and Order*, Tehran University Publications (in Persian with English summary)
- Debord Guy. (1401). *The Society of the Spectacle*. Translated by Behrouz Safdari. Shabak Publications. Ninth edition. (In Persian).

- Documents Center and studies of the district 2 of Tehran Municipality,(2018) , *planning and development of the municipality of regin2* , Department of communication and information technology
- Fardpour, S. Dolatabadi, F.(2021) , *Reading the Schema of the contemporary Urban Building Façade of Tehran in the First and Second Pahlavi Eras* , *Armanshahr architecture & Urban Development* , No35 , 149-164 (In Persian).
- Fardpur Sara.(1401).*Confrontation and interaction of semantic authenticity and modern building materials in today's Iranian architectural works*. Naqshejahan. Course 12. Number 3. 42-62. (In Persian)
- Glopur, M , Shahabian, P , Aminzadeh Goharrizi, B , 1402, *Solutions To Improve The Facade Quality Of Residential Buildings In Tehran* , *Urban and Regional Development Quarterly*
- Habib, F, (2006), *Abadi Magazine*, No 53
- Harris, C.(2014), *Dictionary of architecture construction*, afzali and homayoni Translation, Tehran Publications
- Hashemi Kashani and Pazhouhanfar , 2023 , *The role of preferred building facade physical features on perceived visual complexity: a discrete choice experiment*
- Kakavand, S. Habib, F. Mokhtari, E.(2020), *Evaluation of architectural design of facades of Tehran in order to explain a comprehensive and responsive system* , *Quarterly of New Attitudes in Human Geography (Autumn)* , vol.12. No4 (In Persian).
- Katz-Gerro, Tally and Oriel Sullivan (2020). ‘*Voracious Cultural Consumption: The Intertwining of Gender and Social Status*’, *Time and Society*, Vol. 19, No. 2.56-71.
- Khak zand, M. Mohammadi, M. Jam, F, Aghabozorgi, K (2014), *Identification of factors influencing urban facade's design with an emphasis on aesthetics and ecological dimensions Case study: Valiasr (A.S.) Street –Free Region of Qeshm*, *journal of Motaleate shahri*, serial number 10, p 15-26 (In Persian).
- Khatami, M. Boujari, P,(2020), *analyzing the Challenges of Tehran Urban Facades in the Recent Century*, *journal of Urban Management*, No 58: 91-111 (In Persian).
- Kholoosi, A. Behzadfar, M. Mohammadi ,M , (2014) , *Defining the Influential Criteria on Designing the Urban Façade with Emphasis on Aesthetical Signifiers* , *Jornal of sustainable architecture and Urban Design* , issue 1 , number1, 27-42 (In Persian).
- Krier, R. (1997), *Elements of architecture*. (Z. Ahari, ttans). Tehran: BHRC
- Laupheimer , D ,Tutzaure,P , Haala , N & Spicker , M , (2018) , *Neural Networks for the Classification of Building Use from street –View Imagery* , *ISPRS Annals of photogrammetry. RemoteSensing and Spatial Information Sciences*, IV-2, 177-184
- Lynch, k. (2016), *Issues on cities and city planning, City design and Façade and the appearance of the city*, *Mozayeni Translation*. University of Tehran (in Persian with English summary)...

- Madani pour, Ali,(2017), *Design of urban space: an inquiry into a socio – spatial process, information and communication Technology Organization of Tehran municipality. (In Persian)*.
- Mahanfar, SH. Pourzargar, M. Dehbashi sharif, M .(2021), *Evaluation of the aesthetic components of the façade in the administrative buildings of Tehran in the years 1961-2011 from the perspective of designers and ordinary people* , Quarterly of New Attitudes in Human Geography (summer) , vol.13. No3
- Memarian, GH.(2015), *Basics of architectural design*, naghmeh noandish Publications, Tehran
- Mokhtarpour, A, Baba Heydarian, S, Moslehabadi, F.(2017), *City scape with ana approach to standards and principles*, Honare Memarie Qarn (In Persian).
- Moles, A, (2019), *Information theory and esthetic perception*, publisher Urbana, University ofIllinois Press, January 1
- Moughtin, C, Oc, T, &Tiesdell, S. (1999), *Urban Design: Ornament and Decoration*, 2nd Ed. Oxford: Architectural press.
- Mozayeni, M. (2016), *Issues on cities and city planning*, Tehran University Publications (In Persian).
- Mutlu Danaci, H, & Kiran, G. (2020). *Examining the factor of color on street facede in contex of the perception of urban aesthetics: Example of Antalya. International Journal of Curriclum and Instruction*, (12), 222-232.
- Ollion, E. (2018), *Pierre Bourdieu*, Oxford University Press, Last Reviews: 18 July 2014, Last Modified: 21 November 2012.
- Ozbilgin, M., Tatli, A., & Nord, W. R. (2019), “Book review essay: Understanding Bourdieu's contribution to organization and management studies”, Academy of Management Review.
- Pakzad , J , (2021) , *Theoretical foundations and process of urban design*, Ministry of Housing and Urban Developmnet , Urban planning and Architecture vice-Directorate, Secretariat of the Urban planning and Architecture Higher councll of iran. Shahidi press (In Persian).
- Pakzad, J, (2019), *an intellectual history of urbanism, From Space to place*, Armanshahr Publications, Tehran
- Pakzad, J. (2003), *Phenomenology of Residential Building Façade and the Evolution Process of its Expectations*, Honarhay Ziba, No. 14 (In Persian).
- Pakzad, J. Souri, E (2017), *urban places Lighting Guidelines*, armanshahr press, Tehran (In Persian).
- Rakhshan, E. Zabihi, H. Majedi , H ,(2018), *Reload the identity components in the view of contemporary cities , journal of Urban Management* , No 51 : 75-86 (In Persian)
- Prieto,A. Oldenhave,M.(2021). What Makes a Façade Beautiful?. *Journal of Facade Design and Engineering* 9 (2).21-46.
- Richard, H. Andrew, J. (2022), *Fundamentals of Urban design*, rezazadeh and abbaszadegan Translation, science and technology university Publications (in Persian with English summary)
- Roostaeian , H ,(2019), *Designing the urban facade of Manochehri Street in order to enhance the identity of the historical context*, Master's thesis of urban Designer , Islamic zad University, Science and Research Branch, Tehran (In Persian)
- Safamanesh, K, (1994), *Lalezar street improvement plan*, Tehran city beautification organization (In Persian)

- Setayeshgar, E. Moztarzadeh, H. Nasr, T. Taghipour, M.(2020), *Explaining the conceptual model of commercial facade formation with the aim of improving visual comfort and aesthetics in urban space*, *Quarterly of New Attitudes in Human Geography*, vol.12. No3 (In Persian)
- Tabatabaei, M.(2022), *Urban Facades and their Roles in Environmental Quality* (standards of facade construction in urban space), Armanshahr Press, Tehran (In Persian)
- Tahmasabi Fard, Mercedeh. Habib. Farah. Saideh Zarabadi. Zahra Sadat. (1402). *Comparing and prioritizing the effect of building facade components on the visual disturbance of single facades and urban walls (case example: areas 4, 14 and 15 of Tehran)*. *Urban Planning and Development Quarterly*. Articles ready for publication. . (In Persian)
- Tavassoli, M, (2015,), *Urban Space Design rules and Criteria*, Tehran, UARC, P11-131(In Persian)
- Tavassoli, M, (2022), *Principles and Techniques of Urban Design in Iran*, *Iran Urban Planning and Architecture Studies and Research Center*
- Tavassoli, M. Parsi, H,(2000), *Urban Design, Kargar Street, Tehran, and Tehran: Civil and Urban Improvement Company* (In Persian)
- Whittik, A, (2010), *Encyclopedia of urban planning*, Publisher: Mcgraw Hill, Mehdizadeh Translation, Essays on urban planning, Tehran
- Yousefi, M., Ayvazian, S., Raeisi, I., Soheili, J., & Rahbarimanesh, K. (2020). *Consumerism in Architecture with Emphasis on Popular Architecture Semiotics*. *Consumer Behavior Studies Journal*, 6(2), 270-296. Doi: 10.34785/J018.2019.149. (In Persian)

Analyzing the Facades of Residential Buildings in order to explain the Representational Society (Study Area: Saadat Abad Neighborhood; District Two of Tehran)

Abstract

Introduction

The issue of urban facade is very important due to influencing the visual quality of urban space and establishing continuous communication with citizens. Also, many factors such as economic, social, political, cultural, educational conditions governing the society, as well as human factors such as city managers, investors, employers, and designers, as well as existing time and place conditions along with many other issues in the discussion of facades and walls. They are an effective city and this shows the extent and scope of the issue. Since one of the ways to provide solutions for the future of residential buildings and improve the current situation is to learn from experiences; Therefore, in this research, the facades of existing residential buildings in the studied area were analyzed in order to provide solutions in line with the optimal design of facades in line with the exit from the contemporary theatrical society in Iran and to improve the quality of the facades of residential buildings in Saadat Abad region.

Materials and Methods

The method used in this research is the mixed research method (quantitative-qualitative). According to the purpose of the research, pictures of the facades of the residential buildings in the study area were taken based on the researchers' point of view and the experience of being in the environment, and the pictures collected through in-depth interviews with twenty architecture professors were analyzed. Then the opinions of the professors were coded using the MAXQDA 2020 software, and the effective components and indicators in the facades were extracted by separating the important elements of the facade, and questionnaires were prepared and distributed among the users of the environment to evaluate the indicators. The statistical population at this stage includes architecture students who were bachelor's degree and above and their place of residence or work was in Saadat Abad area. The statistical population was 175 people who using Cochran's formula sample size of 120 questionnaires was distributed and finally the data obtained from them were analyzed in SPSS 27 software.

Results and Discussion

The results showed that in the form element; identity pattern and in levels and forms; The amount and percentage of levels, in the material element; gender and color, in the element of color; variety of colors; in the facade lines; horizontal lines and continuity; in facade attachments; Identity elements, in decorations; identity decorations; Gate; Disproportionate design, opening door; The amount and percentage of openings; in protrusions and depressions; dimensions and size; In the sky line element, the alignment element and in the roof element of the building; Improper form and design have the most negative consequences for the appearance of residential buildings in Saadat Abad area.

Conclusion

According to the results of the research, it is recommended to use forms that are balanced and appropriate to Islamic culture and values. Also, coordination in the dimensions and width of the parts with the aim of maintaining the coherence and unity of the wall; Using a regular range of dimensions and sizes in the design of facade components (doors, openings, columns, terraces, etc.) to create harmony and visual balance in the form of the facade; using basic and

original geometric shapes to create a suitable composition; Using harmonious colors and not using contrasting colors on the surface; using high-quality, durable and resistant materials; Strengthening the horizontal lines of the facade by using different colors and forms of materials in the horizontal rhythms of the facade; Not using excessive and abnormal decorations; The use of proportional and organized structural geometry in the design of the entrance; Observing the skyline in the design is suggested.

Keywords: Facades; Urban Facades; Landscape Urbanism; Facade Elements; Pathology; Saadat Abad